

İntihal | Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

| This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

TÜRK İDARİ TEŞKİLATINDA YAPAY ZEKA ALANINDA DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUM İHTİYACI

THE REQUIREMENT FOR A REGULATORY AND SUPERVISORY INSTITUTION IN THE TURKISH ADMISINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE FIELD OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Elif Baydemir*

ÖZ

İdarenin faaliyetlerinde yapay zekanın kullanılması, düzenlenmesi ve idari denetimi konusu, yapay zekanın idare hukuku konuları üzerindeki artan etki nedeniyle gün geçtikçe önemli hale gelmektedir. Yapay zeka teknolojileri bir yandan fonksiyonel anlamda idare üzerinde görünür hale gelirken, öte yandan organik anlamda idarenin yeniden şekillenmesine yol açmaktadır. Yapay zekanın kurumsal yapıya yansımaları, idari teşkilatta yapay zekaya özgü görev ve yetkileri bulunan idari yapılarla açıklanabilir. Türk idari teşkilatında yapay zeka alanında görev ve yetkileri bulunan idari birimlerin yapay zekanın düzenlenmesi ve idari denetimi hususunda yeterli olup olmadığı tartışmalıdır. Bu çalışmada ülkemizde yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilatta yarattığı kurumsal dönüşümden hareketle; yapay zeka alanında yeni bir kurumsal model ihtiyacının gerekçeleri ortaya konulacaktır. Yöntem olarak mevzuattaki düzenlemelerden, uluslararası belgelerden, strateji ve eylem planlarından yararlanılacaktır. Çalışma kapsamında yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilata yansımalarına ilişkin farklı ülke örneklerine yer verilecek ve ülkemizin stratejisini açıklayan düzenlemeler değerlendirilecektir. Ardından yürütme içerisinde yapay zeka alanında görevli idari birimlerin, yapay zekanın özel sektörde ve kamusal faaliyetlerde hukuka uygun kullanımı ve denetimine ilişkin ulusal kurum ihtiyacını karşılama potansiyelleri tartışılacaktır. Son olarak, yapay zeka alanında düzenleme ve idari denetim faaliyeti yürütecek, ulusal kurum niteliğini haiz, düzenleyici ve denetleyici kurum modeli önerisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdari Teşkilat, Yapay Zeka, Organik Anlamda İdare, Ulusal Yapay Zeka Stratejisi, Dijital Çağ.

* Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı.

© 0000-0003-0408-7580 elif.baydemir@hbv.edu.tr

Bu çalışma, 16-18 Mayıs 2024 tarihinde İdare Hukuku ve İdari Yargı Uluslararası Sempozyumu ISALAJ 2024 sempozyumunda özet olarak sunulmuş olan “Yapay Zekanın Türk İdare Teşkilatına Etkisi: Kurumsal Dönüşüm” başlıklı tebliğin genişletilmiş halidir.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International.

ABSTRACT

The use of AI in the activities of the administration, its regulation and administrative supervision are becoming increasingly important due to the increasing impact of AI on administrative law issues. While artificial intelligence technologies become visible on the administration in a functional aspect, on the other hand, they lead to the reorganisation of the administration in an organic aspect. The reflections of artificial intelligence on the institutional structure can be explained by administrative structures with duties and competencies specific to artificial intelligence in the administrative organisation. It is discussed whether the administrative units with duties and powers in the field of artificial intelligence in the Turkish administrative organisation are sufficient for the regulation and administrative supervision of artificial intelligence. In this study, based on the institutional transformation created by the developments in the field of artificial intelligence in the administrative organisation in our country; the grounds for the need for a new institutional model in the field of artificial intelligence will be revealed. As a method, legislative regulations, international documents, strategies and action plans will be referred to. Within the scope of the study, examples of different countries regarding the reflections of developments in the field of artificial intelligence on administrative organisations will be given and the regulations explaining the strategy of our country will be evaluated. Then, the potential of the administrative bodies in the field of artificial intelligence within the executive to meet the need for national institutions for the enforcement and supervision of artificial intelligence in the private sector and public activities in accordance with the law will be discussed. Finally, the proposal of a regulatory and supervisory institution model, which will carry out regulation and administrative supervision activities in the field of artificial intelligence and which has the characteristics of a national institution, will be emphasised.

Keywords: Administrative Organization, Artificial Intelligence, Administration in Organic Aspects, National Artificial Intelligence Strategy, Digital Age.

GİRİŞ

Yapay zeka, insanın bilişsel yeteneklerini taklit etmek suretiyle, bilgi toplayarak mükemmele yakın tahminler ve geri dönüşler elde edilmesine imkân tanımaktadır¹. Yapay zeka kavramına ilk kez 1955 yılında bir araştırma projesi önerisinde yer verilmiştir². İnsanlara özgü problem çözme yeteneğine sahip, kendini geliştirebilen bir bilim, teori ve teknik seti olarak tanımlayabileceğimiz yapay zeka günlük hayatın her alanını etkilemektedir³. Hukukun farklı alanlarında da yapay zekanın etkileri gün geçtikçe artmaktadır. Bugün gelinen noktada yapay zeka alanındaki yaşanan gelişmeler hukukun dinamizmi ile birleşerek ilerleme kaydetmektedir.

Yapay zeka alanındaki gelişmelerin hukuka etkisinin bir sonucu olarak özel hukukta ve kamu hukukunda pek çok kavram ve konu tartışmaya açılmıştır. Örneğin özel hukukta rekabeti artırıcı bir araç olması⁴, geleceği dönük istihdamı etkileyeceği, kişilik kavramını yeniden şekillendireceği, yapay zekalı varlıkların hukuki statüsü⁵ ve yapay zekaya hangi tür kişilik atfedilebileceği⁶ konuları gündeme gelmektedir. Kamu hukukunda, yargılama faaliyetlerde yapay zekanın kullanılması, avukatlık mesleğinin yeni bir boyut kazanarak yapay zeka ile düşünen avukatların istihdam edilmesi, robot hakimlerin kararları⁷, doğal dil işleme ile kalem personelinin yükünü azaltacak çözümler aranması, yargı kararı arama motorları ve hüküm tahmini yapan arama motorlarının geliştirilmesi, yapay zekanın cezai sorumluluğu, elektronik imza gibi konular tartışılmaktadır⁸.

¹ Yapay zeka kavramı ve yapay zeka hukukuna ilişkin bir çalışma için bkz. Gökhan Erdoğan, “Yapay Zekâ ve Hukukuna Genel Bir Bakış”, *Adalet Dergisi*, 66(2021), s.117-192.

² John McCarthy, Marvin L. Minsky, Nathaniel Rochester, Claude E. Shannon, “A Proposal for the Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence, August 31, 1955”, *AI Magazine*, 27/4(2006), s.12. <https://doi.org/10.1609/aimag.v27i4.1904> Metnin Stanford Üniversitesi arşivindeki kopyası için ayrıca bkz. <http://jmc.stanford.edu/articles/dartmouth/dartmouth.pdf>

³ Avrupa Konseyinin yapay zekaya ilişkin sözlüğünde yapay zeka şu şekilde tanımlanmıştır: “amacı bir insanın bilişsel yeteneklerini bir makine tarafından yeniden üretmek olan bir dizi bilim, teori ve teknik. Mevcut gelişmeler, daha önce bir insana devredilen karmaşık görevleri olan bir makineye emanet edebilmeyi amaçlamaktadır.” bkz. Council of Europe, *Artificial Intelligence, Glossary*, <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/glossary>

⁴ Satya Ramaswamy, “How Companies Are Already Using AI”, *Harvard Business Review*, 2017, S. 2-4.

⁵ Murat Volkan Dülger, “Yapay Zekalı Varlıkların Hukuk Dünyasına Yansımaları: Bu Varlıkların Hukuki Statüleri Nasıl Belirlenmeli?”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 13/142(2018), s. 85.; Çağlar Ersoy, *Robotlar, Yapay Zeka ve Hukuk*, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.77 vd. Serkan Seyhan, “Yapay Zekanın Hukuki Statüsünün Belirlenmesine Yönelik Bir İnceleme”, *Fasikül Dergisi*, Aralık 133(2020), s.13 vd.

⁶ Bu konuda bkz. Seda Kılıçarslan Kara, “Yapay Zekanın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 2(2019), s.363-389; Erdem Doğan, “Dijital Çağda Yeni Bir Hukuki Kişilik Arayışı: Yapay Zekâ”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 158(2022), s.214-256.

⁷ Bu konuda bir çalışma için bkz. Hikmet Bilgin, “Yapay Zekânı Mahkeme Kararlarında Kullanımına Uluslararası Bir Bakış ve Robot Hakimler Hakkındaki Düşünceler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13/2(2022), 405-419; Oğuz Gökhan Yılmaz, “Yargı Uygulamasında Yapay Zekâ Kullanımı-Yapay Zekâ Hâkim Cübbesini Giyebilecek mi?”, *Adalet Dergisi*, 66(2021), s.379-415.

⁸ Konuya ilişkin bir çalışma için bkz. Tülay Turan, Nazan Kemaloğlu ve Ecir Uğur Küçükşille, “Hukuk’ta Yapay Zekâ: Çalışmalar ve Gelecek Öngörüler”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11/2(2020), s.247-253. Hukuk ile yapay zeka teknolojilerine ilişkin başka bir çalışma için bkz. Ayyüce Kızrak, “Hukuk ve Teknoloji İlişkisi”, İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları Çalıştay Raporu: Yapay Zekâ Çağında Hukuk, 2019, s.18-21.

Yapay zeka teknolojilerinin hukukta yarattığı dönüşüm, idare hukuku konularının da yeniden düşünülmesine yol açmıştır. Devletin ve idarenin dijital dönüşümü⁹, kamu düzeni kavramının dijital kamu düzeni kavramına evrilmesi¹⁰, kamu hizmetlerinin sunulmasında yapay zekadan yararlanılması¹¹, e-devlet uygulaması¹² ve a-devlete geçiş¹³, yapay zeka destekli karar alma süreçleri işletilerek kamu görevlilerinin iş yükünün azaltılması fikri¹⁴, kamu hizmetlerinin sunulmasının kişiselleştirilmesi¹⁵ ve hizmetin standardının yükseltilmesi¹⁶ gibi konular yapay zeka alanındaki gelişmelerin idare hukuku konularına yansımaları olarak ifade edilebilir.

Yapay zekanın idare hukukundaki etkilerini fonksiyonel ve organik anlamda iki farklı boyutuyla değerlendirmek mümkündür¹⁷. Bir yandan idare hukukunun temel kavramları yapay zekanın etkisiyle değişikliğe uğrarken, öte yandan yürütme organında yeni idari birimler kurulması öngörülmekte ya da mevcut idari birimlere yapay zekaya ilişkin yeni görevler verilmektedir. Yapay zekanın idare hukuku üzerindeki organik anlamdaki etkisi, idari teşkilatta yapay zeka alanında uzmanlaşan birimlerin tesis edilmesi ile sonuçlanmaktadır¹⁸. Ancak yapay zeka alanındaki gelişmeler kapsamlı bir kurumsal dönüşümü gerektirmektedir. Yapay zekanın idari denetiminin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan kurumsallaşma henüz tamamlanmamıştır. Hali hazırda çeşitli kurumlar ya da birimler yapay zekaya ilişkin faaliyetler yürütmekle görevli olsa da, yapay zekanın idarenin faaliyetlerinde ve özel sektörün sunduğu hizmetlerde hukuka uygun olarak kullanılmasının düzenlenmesi ve idari denetiminin

⁹ Kamu yönetiminde yapay zekanın yansımalarına ilişkin bir çalışma için bkz. Murat Önder ve Hilal Saygılı, “Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları”, *Türk İdare Dergisi*, 487(2018), s.655.

¹⁰ Serkan Seyhan, *Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2023, s. 177.

¹¹ Bu konuda bkz. Ayşe Almıla Tanrıverdi, “Yapay Zekanın Kamu Hizmetinin Sunumuna Etkileri”, *Adalet Dergisi*, 66/1(2021), s.311. Yapay zekanın kamu hizmetlerinin sunulmasında yer alması kamu hizmetinin temel ilkelerinden uyarılma ilkesi ile ilişkilendirilebilir. Uyarılma ilkesi, hizmetin standardının güncel koşullarına uygun hale getirilmesini gerektirir. Diğer deyişle bu ilke, kamu hizmetlerinin toplumsal ihtiyaçlara göre değişmesi gerektiğini ifade eder. Uyarılma ilkesinden hareketle yapay zekanın, kamu hizmetlerinde dijital dönüşümü de beraberinde getirdiği söylenebilir. bkz. Ahmet Yayla, *İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023, s.29.

¹² E-devlet uygulamasının devletin faaliyetleri ve kamu yönetimi bakımından önemi hakkında çalışma için bkz. Bayram Coşkun ve Çiğdem Pank Yıldırım, “Kamu Yönetimi Açısından Dijital Zekanın İyi Yönetime Etkisi”, *Ombudsman Akademik Dergisi*, Özel Sayı 1(2018), s.150-156.

¹³ Merve Tuba Rüzgar “Restructuring in Public Sector: From Electronic Government to Smart Government in Türkiye”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26/3(2024), s.1159.

¹⁴ Örneğin kamu görevlisi tarafından yapılan kimi idari işlemlerin yapay zekanın devreye girmesiyle ya tamamen yapay zeka tarafından tesis edilmesi ya da kısmen yapay zeka kullanılarak tesis edilmesi mümkün hale gelebilecektir. Öğretide kamu personeli bağlamında yapay zekaya bağlı olarak yeni görevlerin hayatımıza dahil olacağı kamu personelinin kadrolarında değişiklikler yaşanmasının kaçınılmaz olduğu da ifade edilmiştir. Yayla, *İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ*, s.32.

¹⁵ İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. “Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış Kurallara (Yapay Zekâ Düzenlemesi) ve Birliğin Belirli Yasal Düzenlemelerinin Değiştirilmesine Yönelik Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Tüzüğü Teklifi” (Çeviri), 2021, s.4. <https://www.istanbulbarosu.org.tr> Ayrıca bkz. Yayla, *İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ*, s.30.

¹⁶ Bu konuda bir çalışma için bkz. Almıla Tanrıverdi, *Yapay Zekanın Kamu Hizmetinin Sunumuna Etkileri*, s. 293-314.

¹⁷ Mutlu Kağıtçıoğlu, “Yapay Zeka ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme)” *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/1(2021), s.140.

¹⁸ Kağıtçıoğlu, *Yapay Zeka ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme)* s.158.

gerçekleştirilmesi uzmanlık gerektirdiğinden, organizasyonel açıdan bu hususta uzmanlaşmış “ulusal kurum” öngörülmesi ihtiyacı sürmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada yapay zekanın hukuki çerçevesinin düzenlenmesi ve idari denetiminin gerçekleştirilmesinde faaliyet gösterecek, ulusal kurum niteliğini haiz bir otorite kurulması ihtiyacı bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Çalışmada öncelikle yapay zeka alanının düzenlenmesi ve denetlenmesi gerektiği vurgulanacak ardından, yapay zeka alanında uluslararası ve ulusal düzeydeki gelişmelerden hareketle idari teşkilatta meydana gelen değişiklikler üzerinde durulacaktır. Devamında yapay zeka alanında görevli mevcut idari teşkilatın eksik yönleri tartışılacaktır. Daha sonra yapay zeka alanında hangi nedenlerle ulusal nitelikte bir kuruma ihtiyaç bulunduğu meselesi aydınlatılmaya çalışılacaktır. Son olarak, yapay zeka alanında idari denetim faaliyeti yürütmekle görevlendirilecek idari otoritenin, kurumsal yapısına ilişkin model önerisine yer verilecektir.

I. YAPAY ZEKA ALANININ DÜZENLENMESİ VE DENETLENMESİ

Yapay zeka insana özgü problem çözme yeteneğini taklit edebilen ve kendini geliştirebilen bir makine olmanın ötesine geçmiştir. Yapay zekanın bağımsız hareket edebilme (otonom), sözlü ve yazılı olarak gelen bilgileri anlamlandırabilme (doğal dil işleme), makine öğrenmesi ve akıl yürütme gibi özellikleri onu diğer teknolojilerden ayırmaktadır¹⁹. Diğer deyişle yapay zeka, klasik manada, makineye herhangi bir veri girilmesi ve sonuç elde edilmesinin ötesinde, insanın muhakeme yeteneğine yakınlaşan bir süreç yürütebilen teknolojiyi ifade etmektedir.

Yapay zekanın zamanla kendi kendine karar verebilir hale gelmesi ve bu kararların bireylerin hukuki durumları üzerinde sonuçlar doğurması, yapay zekanın idarenin faaliyetlerinde ve özel sektör tarafından kullanılmasının hukuksal sınırlarının belirginleştirilmesini gerektirmektedir. Zira insanın sahip olduğu yetenekleri taklit edebilen düzeydeki bir teknolojinin kullanımını nedeniyle bireyin zarara uğrama ihtimali oldukça yüksek görünmektedir²⁰.

İdarenin faaliyetlerinde ve özel sektör hizmetlerinde yapay zeka teknolojilerinden yararlanılması, bu alanın hukuken düzenlenmesi ve denetlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır²¹. Bu ihtiyaç özellikle hukuki ilişkinin taraflarından birinin idare olduğu durumlarda, kamu gücü ayrıcalığına sahip idarenin bir de yapay zekanın imkanlarından faydalanarak bireyin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etme kapasitesindeki artışla paralellik göstermektedir. İdarenin faaliyetlerinde, gelişen yapay zeka teknolojilerinden yararlanmasının hukuki zemine kavuşturulması kişilerin öngörülebilir bir hukuk düzeninde yaşama talebini karşılar. Öte yandan yapay zekanın özel sektör tarafından kullanılması da bireylerin temel hak ve özgürlüklerini etkileyen kararlar alınması sonucu doğurmaktadır. Bireylerin özel sektör aktörlerince temel hak ve

¹⁹ Yapay zekanın unsurları hakkında detaylı bilgi için bkz Seyhan, Yapay Zekanın Hukuki Statüsünün Belirlenmesine Yönelik Bir İnceleme, s.9 vd.

²⁰ Yapay zekanın kamusal ve özel sektör faaliyetlerinde kullanılması sonucu oluşan zararların nedeniyle sorumluluk hukuku kuralları çerçevesinde tazmin edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Yapay zeka kullanımından tüketicilerin ve üçüncü kişilerin gördüğü zararın kusura dayalı sorumluluk veya kusursuz sorumluluk ilkeleri kapsamında değerlendirilebileceğine ilişkin görüşler için bkz. Yayla, İdare Hukuku Bakımından Yapay Zeka, s.38,53.

²¹ Kamile Türkoğlu Üstün, “Açık Devlet Verileri ve Bilgi Edinme Hakkıyla İlişkisi”, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 13/1(2023), s.304.

özgürlüklerinin ihlal edildiği durumlarda hangi hukuki korumalardan yararlanabileceğine ilişkin bilgi edinebilmeleri ve idarenin yapay zeka kullanarak yürüttüğü faaliyetlerde açık, şeffaf bir süreç yürütüp yürütmediğinin, idari faaliyetin muhataplarınca bilinmesi elzemdir. Örneğin yapay zekadan yararlanılarak sunulan kamu hizmetlerinde veya idari kararın oluşum aşasında yararlanılan yapay zekanın karar mekanizmasının nasıl işlediğinin tam olarak bilinmemesi nedeniyle bireyin çıkarları zedelenebilir²². Dolayısıyla yapay zekanın kullanımı ile bireylerin temel hak ve özgürlükleri arasında bir denge-denetim mekanizması kurulması ihtiyacı öne çıkmaktadır.

Yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesinin kanunilik ilkesine uygun gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kanunilik ilkesi gereğince idarenin tüm eylem ve işlemleri kanunla önceden belirlenmiş kurallara uygun olmalıdır. Ülkemizde yapay zeka alanını düzenleyen genel bir kanun bulunmamaktadır²³. Bu nedenle belki de yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesinde öncelikli ihtiyacın, yapay zeka kanunu olduğu söylenebilir. Dolayısıyla kanunun yapay zekaya ilişkin idari otoritenin kurulmasını da öngörmesi yerinde olacaktır²⁴.

Yapay zekanın kullanımının düzenlenmesi ve yapay zekanın kullanımında hukuki sınırların aşılmayıp aşılmadığının idari denetiminin yapılması hukuk devletinin bir gereğidir. Teknolojik gelişmeye uyum sağlanırken, hukuk devletinin temel gereklerinden hukuki belirlilik, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, hukuki güvenlik ilkeleri göz ardı edilmemelidir. Yapay zeka teknolojilerinin hayatımızı kolaylaştırmasının, ancak ve ancak yapay zekanın güvenilir biçimde kullanılması ile mümkün olacağına altı çizilmelidir. Bu nedenle yapay zekadan yararlanan tüm aktörlerin görev, yetki ve sorumluluk üçgenine dahil edilerek, yapay zeka kullanımının hukuki çerçevesinin belirlenmesi gerekmektedir²⁵.

II. YAPAY ZEKA ALANINDAKİ GELİŞMELERİN İDARİ TEŞKİLATA YANSIMASI

A. GENEL OLARAK

Yapay zeka alanındaki gelişmeler idari teşkilatta kurumsal dönüşüme yol açmaktadır. Belirtmek gerekir ki yapay zeka evrensel bir araç olmakla birlikte hukuk sisteminin yerelliği

²² İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zeka Çalışma Grubu ve İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, "Hukukun Üstünlüğü ve Demokrasi Kapsamında Yapay Zeka Sistemlerinin Risk ve Faydaları", İnfografik, 2022, s.1-3. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

²³ Örneğin Avrupa Birliği tarafından AB Yapay Zekâ Tüzüğü yayınlanmıştır. Bu düzenleme ülkemiz açısından yapay zeka mevzuat çalışmalarında örnek alınabilecek, dünyanın yapay zeka ile ilgili ilk kapsamlı yasal düzenlemesidir. Bu düzenlemeyle yapay zekanın AB'deki sağlık, güvenlik, temel haklar, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve çevre açısından taşıdığı riskler ve fırsatlar ele alınmakta, ayrıca AB'nin yapay zeka iç pazarında inovasyonun, büyümenin ve rekabetçiliğin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

²⁴ Yapay zekanın iki aşamalı olarak düzenlenmesine için görüşler için bkz. Yılmaz, Yargı Uygulamasında Yapay Zekâ Kullanımı-Yapay Zekâ Hâkim Cübbesini Giyebilecek mi ?, s.387-388. Yapay zeka yasasına ihtiyaç bulunduğu hususuna ilişkin bkz Barış Özçelik, "Yapay Zekanın Veri Koruma, Sorumluluk ve Fikri Mülkiyet Açısından Ortaya Çıkardığı Hukuki Gereksinimler", Adalet Dergisi, 66/1(2021), s. 92.

²⁵ Yapay zekanın regülasyonuna ilişkin bir çalışma için bkz. Yasin Murat Kadioğlu ve Osman Gazi Güçlütürk, "Yapay Zekâ ve Regülasyon", Gelişen Teknolojiler ve Hukuk II (Ed. Osman Gazi Güçlütürk, E. Eylem Aksoy Retornaz), İstanbul, On iki Levha Yayıncılık, 2021, s.110-115.

nedeniyle idare hukukuna etkisi yerellik çerçevesinde gerçekleşmektedir. Diğer deyişle ülkelerin kendilerine özgü idari ilkeleri, idare ve hukuk gelenekleri ile idari örgütlenme biçimleri bulunmaktadır. Dolayısıyla yapay zekanın organik anlamda idare üzerindeki etkisi ülkeden ülkeye farklılaşmaktadır. Bu etki, kimi zaman yapay zeka alanında faaliyet gösteren bakanlık ya da müdürlük kurulması -ofis, daire başkanlığı gibi başka örneklere de rastlanmaktadır- kimi zaman ise ayrı bir kamu tüzel kişiliği kurulmasıyla sonuçlanmaktadır²⁶.

Yapay zekanın idari teşkilata etkisinin gözlemlenebilmesi için en etkili araç yapay zeka stratejileridir. Uluslararası alandaki teknolojik rekabetten geri kalmamak ve yapay zekanın geliştirilmesinde aktif rol almak bakımından pek çok ülke yapay zeka stratejilerini yayımlamıştır²⁷. Yapay zeka alanındaki gelişmelerin iç hukukta hangi dönüşümlere yol açtığını gözlemleyebileğimiz bu belgeler, ülkelerin yapay zekaya ilişkin gelecek vizyonunu ve faaliyetlerini somutlaştırmaktadır²⁸. Diğer deyişle yapay zeka stratejileri, ülkelerin yapay zeka alanındaki çalışmalarının yol haritası niteliğindedir²⁹. Ülkelerin bu husustaki yol haritalarının yapay zekanın idari teşkilata etkisinin ne şekilde gerçekleşebileceği hakkında da bir perspektif sunduğunun altı çizilmelidir.

Yapay zekanın idari teşkilata etkilerinin tespitinde, ülkelerin ulusal yapay zeka stratejileri önemli bir yol haritası olmakla birlikte, bu alanı aydınlatan belgeler yalnızca stratejilerle sınırlı değildir. Özellikle Avrupa Birliği tarafından yapay zekaya ilişkin alınan kararlar, raporlar, tüzükler vb. kurumsal yapının inşasında yol gösterici niteliktedir. Dolayısıyla yapay zekayı konu alan, idari teşkilat ile ilişkilendirilebilecek diğer hukuk metinleri de göz önünde bulularak yapay zekanın organik anlamda idareye etkisinin diğer ülkelerde nasıl gerçekleştiğine değinilecektir. Daha sonra Türk idari teşkilatında yapay zekanın etkisinin gözlemlenebilmesi için Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025 belgesi değerlendirilecektir.

B. YAPAY ZEKANIN İDARİ TEŞKİLATA YANSIMALARINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilat üzerindeki etkileri uluslararası alandaki farklı organizasyonların yayınladığı belgelerde gözlemlenebilmektedir. Özellikle Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan belgelerde organik anlamda idarenin yapay zeka ile uyumlu hale getirilmesine ilişkin pek çok öneriye rastlanmaktadır.

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan belgeler yapay zekanın düzenlenme ve denetlenmesi için ulusal hukukta kurulacak idari otorite hakkında örnek teşkil edebilecek hükümler içermektedir. Örneğin; Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa

²⁶ Şükrü Çağrı Çelik, "Türkiye'de Dijital Devlet Dönüşümünün Kurumsal Yapısı: Quo Vadis? (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Örneği)", Dijital Devlet (Ed. Kemal Çelebi, Birol Kovancılar), Gazi Kitabevi, Ankara, 2021, s.461.

²⁷ Yapay zeka stratejilerine ilişkin genel bir değerlendirme için bkz. Tim Dutton, "An Overview AI Strategies", Son güncelleme 13.07.2018. <https://medium.com/@tim.a.dutton/an-overview-of-national-ai-strategies-2a70ec6edfd>

²⁸ Hazal Gülel, Hukuki Açından Yapay Zekâ, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 71.

²⁹ Dolayısıyla bu stratejiler, yapay zekanın kamu sektöründeki varlığının artan eğilim göstereceğinin de sinyalini oluşturmaktadır bkz. Sevgi Kavut, "Toplumların Dijital Dönüşüm Aracı olarak Yapay Zekâ Çalışmaları: Türkiye'nin ve Türk Devletleri Teşkilatının Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Bir Analiz", Erciyes İletişim Dergisi, 11/1(2024), s. 335.

Komisyununun 19 Şubat 2020’de yayımladığı “*Mükemmellik ve Güvene Dayalı Avrupa Yaklaşımı başlıklı Komisyon Raporu (White Paper on Artificial Intelligence-a European Approach to Excellence and Trust)*” yapay zekaya ilişkin bir yönetim modeli önerisi getirmektedir³⁰. Raporla yapay zeka alanındaki mevzuat eksikliğinden bahsedilmiş, yapay zekanın denetimi, standardizasyonun sağlanması meselesi vurgulanmış ve ilgili makamların iş birliği halinde çalışması gerektiği belirtilmiştir³¹. Bu hususta üye ülkelere ulusal bir kurum kurulması yükümlülüğü getirilerek yapay zekaya ilişkin faaliyetlerin bu kurum tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir. O halde yapay zekanın iç hukuk düzeninde kurumsal alt yapısının oluşturulmasının, Birlik düzeyinde alınan kararların iç hukuka aktarılması ve yapay zekanın denetlenmesinde öncelikli adım olarak görüldüğü söylenebilir. Benzer şekilde Komisyon’un 21 Nisan 2021’de yayımladığı “*Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış Kurallara (Yapay Zeka Düzenlemesi) ve Birlik’in Yasal Düzenlemelerinin Değiştirilmesine Yönelik Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Tüzüğü Teklifi (Yapay Zeka Tüzük Teklifi)*” yapay zeka alanında üye ülkelerin kurumsal alt yapılarını hazırlamaları için önemli düzenlemelere yer vermiştir³². Yapay zeka alanında hukuki düzenleme yapılmasını öngören ilk metin niteliğini haiz Yapay Zeka Tüzük Teklifi, üye ülkelerin yükümlülüklerinin icrasının takibi için ulusal bir makam görevlendirilmesini, bunun yanı sıra Avrupa Yapay Zeka Kurulunun kurulmasını öngörmektedir³³. Yapay Zeka Tüzük Teklifi 13 Mart 2024 tarihinde Avrupa Parlamentosunda onaylanmış ve yasalaşmıştır³⁴.

Belirtmek gerekir ki Yapay Zeka Tüzük Teklifi, kullanıcılara bir idari başvuru mekanizması getirmemesi, örneğin şikayet veya yargısal başvuru imkanı öngörmemiş olması

³⁰ Orijinal metin için bkz. European Commission, “White Paper on Artificial Intelligence A European Approach to Excellence and Trust”, Brussels, 2020. <https://ec.europa.eu>.

³¹ İlay Yılmaz, Can Sözer ve Ecem Elver, “Yapay Zekâ ile İlgili Güncel Düzenlemeler: Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri’nde Alınan Aksiyonlar Işığında Bir Değerlendirme”, *Adalet Dergisi*, 66/1(2021), s.458.

³² Orijinal metin için bkz. European Commission, “Regulation of The European Parliament And Of The Council Laying Down Harmonised Rules On Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) And Amending Certain Union Legislative Acts”, 2021, <https://eur-lex.europa.eu>. Tüzük Teklifinin çeviri için bkz. İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu, “Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış ... Tüzüğü Teklifi” (Çeviri), 2021, <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

³³ 6. Kısım, madde 56: 1. Bir “Avrupa Yapay Zekâ Kurulu” (“Kurul”) kurulmuştur. 2. Kurul, Komisyon’a aşağıda belirtilenler amaçlar doğrultusunda tavsiye ve yardım sunar; (a) Komisyon ile ulusal denetim kurumlarının bu Tüzük kapsamındaki konularla ilgili olarak etkili iş birliğine katkıda bulunmak; (b) Komisyon ile ulusal denetim kurumları ve diğer yetkili kurumların iç pazarda ortaya çıkan bu Tüzük kapsamındaki problemler bakımından yönlendirilmesinde ve bu makamlarca problemlerin analizinde koordinasyonu sağlamak ve bu sürece katkıda bulunmak; (c) Komisyon’a ve ulusal denetim kurumlarına Tüzük’ün uyumlu bir biçimde uygulanması bakımından yardımcı olmak. Madde 58: Madde 56(2) uyarınca Komisyon’a sunduğu tavsiye ve yardım sırasında Kurul özellikle şunları yapar: (a) Üye Devletler arasında deneyim ve örnek uygulamalar toplamak ve paylaşmak; (b) madde 53’te belirtilen düzenleyici kum havuzlarının işleyişi de dahil olmak üzere, Üye Devletler’ in idari uygulamalarının yeknesaklaştırılmasına katkıda bulunmak; (c) Bu Tüzük’ün uygulanmasıyla ilgili konularda, bilhassa da aşağıda sayılan konularda görüş, tavsiye ve yazılı katkılar hazırlamak: (i) 3. Kısım 2. Bölüm’de belirlenen gerekliliklerle ilgili teknik şartnameler ve mevcut standartlar, (ii) madde 40 ve 41’de belirtilen uyumlaştırılmış standartların veya ortak şartnamelerin uygulanması, (iii) madde 71’de belirtilen idari para cezalarının belirlenmesiyle ilgili rehberler de dahil olmak üzere kılavuz dokümanların hazırlanması bkz. İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu, “Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış ... Tüzüğü Teklifi” (Çeviri), 2021, s.75-76.

³⁴ European Parliament News, “*Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law*”, 13 Mart 2024, <https://www.europarl.europa.eu>. Yapay zeka düzenlemesinin geçmişten günümüze geçirdiği süreç için bkz. Geçmişten Günümüze AB Yapay Zeka Düzenlemesi Teklifi, İnfografik, İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubu. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

nedeniyle öğretilmişir³⁵. Yapay Zeka Tüzük Teklifinde bahsi geçen Avrupa Yapay Zeka Kurulu, Birliğin yapay zekaya ilişkin kararları doğrultusunda üye ülkelerin uygulamalarının ortaklaşması için süreci yönetmekle, işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasıyla görevlendirilmiştir.

Yapay Zeka Tüzük Teklifi kapsamında aslanan üye ülkelerin iç hukuk sistemlerinde yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesinde görevli ulusal idari otoriteler tesis edilmesidir. Buna göre üye devletlerce Birliğin düzenlemelerinin iç hukukta uygulanması ve denetlenmesi için “ulusal yetkili kurum” tayin edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapay zeka alanında ulusal düzeyde resmi bir temsil makamı oluşturulması amacıyla üye devletlerin “ulusal denetim kurumu” belirlemesi gerektiği de vurgulanmıştır³⁶.

Özetle Avrupa Birliği'nin yapay zekanın hukuki çerçevesini bütüncül bir bakış açısıyla ele aldığını söylemek mümkündür. Avrupa Birliği, yapay zekanın hukuki çerçevesinin çizilmesinin boyutlarından birisini kurumsal yapının tesisi olarak görmektedir. Gelinek noktada bugün Birlik düzeyinde yapay zeka alanında -her ne kadar yalnızca koordinasyon ve işbirliğinden sorumlu olsa da- bir idari otoritenin varlığından söz etmek mümkündür. Öte yandan Birliğin üye devletlere getirdiği yükümlülükler dikkate alındığında, yapay zeka alanında kurulacak idari otoriteye dair bir model önerisi getirilmeksizin, bu alanda faaliyet yürütecek idari teşkilatın yetkisinin kapsam ve sınırlarının ortaya konulduğu görülmektedir. Zira üye devletlerin yapay zeka alanında tesis edeceği ulusal makamların yetkinin ulusal düzeyde olması gerektiği ve denetim faaliyeti de yürütmesi gerektiğini açıkça hüküm altına alınmıştır. Avrupa Birliği'nin konuya yaklaşımından çıkarılması gereken sonuç; yapay zekanın kullanılması nedeniyle bireyin haklarının ihlal edilmesi ihtimaline karşın idari denetim gerçekleştiren, ulusal düzeyde faaliyet gösteren, yapay zeka alanında o ülkenin uluslararası alanda temsili görevini de üstlenebilecek bir idari teşkilatlanmaya ihtiyaç vardır.

Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan belgeler de yapay zekanın denetimi için idari otorite ihtiyacını vurgulamıştır³⁷. Örneğin Konseyin Yapay Zeka Komitesi tarafından yayınlanan “Revize Edilmiş Sıfır Taslak [Çerçeve] Yapay Zeka, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Sözleşmesi”, sözleşmenin uygulanmasının izlenmesi amacıyla taraf ülkelerce takip mekanizması tesis edilmesine işaret etmektedir³⁸. Bu kapsamda Sözleşmenin 29. maddesinde, yapay zeka sistemlerinin denetlenmesi için bağımsız ve tarafsız ulusal denetim

³⁵ Yüksel Bozkurt ve Ebru Armağan, “Avrupa Komisyonu'nun Yapay Zekâ Tüzük Teklifi 'ne Genel Bir Bakış”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 51(2022), s.41.

³⁶ İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. “Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış ... Tüzüğü Teklifi” (Çeviri), 2021, s.40.

³⁷ Türkiye Avrupa Konseyi üyesidir. Bu suretle yapay zeka alanında Konseyin öngördüğü düzenlemeleri dikkate alması beklenir.

³⁸ Takip Mekanizması ve İşbirliği başlıklı VII. Bölüm. Orijinal belge için bkz. European Council Committee on Artificial Intelligence, “Revised Zero Draft [Framework] Convention On Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy And The Rule Of Law”, CAI(2023)01, 6 January 2023, <https://rm.coe.int/cai-2023-01-revised-zero-draft-framework-convention-public/1680aa193f>.

mekanizmaları tayin edilmesi öngörülmüştür³⁹. Bu sözleşme her ne kadar bağlayıcı olmasa da yol göstericidir⁴⁰. Özellikle ulusal mekanizmanın bağımsız ve tarafsızlığının vurgulanması, yapay zekanın idari denetiminin benimsenecek modele ilişkin fikir vermesi bakımından oldukça anlamlıdır.

Birleşmiş Milletler bünyesinde de yapay zekaya ilişkin kararlar alındığı görülmektedir⁴¹. Örneğin 11 Mart 2024 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararına göre yapay zeka sistemlerinin temel ilkelerine ilişkin taslak bir karar alınmıştır⁴². Buna göre, yapay zekanın düzenlenmesi için hükümetlerin iş birliği yapması gerektiği, yerel ve ulusal düzeyde ülkelerin yapay zeka alanındaki adımlarının desteklenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır⁴³. Birleşmiş Milletlerin yerel ve ulusal düzeyde yapay zeka alanında idari otorite kurulmasına yönelik doğrudan bir önerisi bulunmasa da yapay zeka alanındaki faaliyetleri destekleyen bir irade sergilediği söylenebilir.

Yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilatta yeniliklere yol açtığı örneklerle rastlamak mümkündür. Örneğin 2017’de Birleşik Arap Emirlikleri’nde yapay zekanın idari teşkilat üzerindeki etkisi bu alanda faaliyet gösteren Yapay Zeka Bakanlığı kurulmasına yol açmıştır⁴⁴. Birleşik Arap Emirliklerinde yapay zeka alanında idari teşkilat kurulması, 2031 Ulusal Yapay Zeka Stratejisi’nin bir getirisidir. Birleşik Krallık’ta 2019’da bağımsız uzmanlardan oluşan, hükümete tavsiyeler vermek üzere oluşturulmuş Yapay Zeka Konseyi (AI Council) kurulmuştur⁴⁵. Bu Konsey Birleşik Krallığın Sanayi Stratejisi (Industrial Strateji) ve Yapay Zeka Sektörü Anlaşması’nın (AI Sector Deal) bir sonucudur. Ukrayna’da yakın zamanda yapay zeka tabanlı bir bakanlık sözcüsü görev yapmaya başlamıştır⁴⁶. İspanya’da ise yapay zeka

³⁹ 7. Kısım, madde 29: Ulusal denetim makamları 1. Taraflar, madde 24 ve 25 uyarınca, özellikle yapay zeka sistemlerinin risk ve etki değerlendirmesinin gerekliliklerine uyumunu gözetmek ve denetlemekle görevli ulusal denetim makamları kurar veya tayin eder. 2. Taraflar, ulusal denetim makamlarının faaliyetlerini yürütmek için yeterli kaynaklara ve uygun şekilde eğitilmiş personele sahip olmasını sağlar. 3. Ulusal denetim makamları görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsızdır bkz. İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubu, “Yapay Zekâ, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü İlk Taslak [Çerçeve]Sözleşmesi” (Çeviri), 2023, s.11. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

⁴⁰ Pınar Karacan ve Doğa Irgaz, “Yapay Zeka Kullanımı İçin Hukuksal Çerçeve İhtiyacı”, Lexpera Blog, 2023, s. 3.

⁴¹ İhsan Batuhan Özgen, “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Tarafından Yapay Zekaya İlişkin Karar”, Yapay Zeka Çağında Hukuk, İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubu, Nisan 2024, s.10 vd. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

⁴² Haber için bkz. UN News, “General Assembly adopts landmark resolution on artificial intelligence”, 21 Mart 2024, <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147831>

⁴³ Orijinal metin için bkz. United Nations General Assembly, Resolutions of the 78th. Session, A/78/L.49, 2024, s.1-8. <https://undocs.org>.

⁴⁴ Mohanad Halaweh, “Viewpoint: Artificial Intelligence Government (GOV 3.0): The UAE Leading Model”, Journal of Artificial Intelligence Research, 62 (2018), s. 269-272 <https://jair.org>; Ayrıca bkz. The World’s first Minister for Artificial Intelligence Was Just Appointed- In the UAE, Startup Science, 2017, <https://thestartups-cene.me/>.

⁴⁵ GOV UK, News, “AI Council”, <https://www.gov.uk/government/groups/ai-council>

⁴⁶ Ukrayna Dış İşleri Bakanlığı insanlar tarafından hazırlanan metinleri kamuoyuna duyurmak amacıyla yapay zeka tarafından oluşturulan Victoria Shi isimli dijital sözcüsü “tarihte ilk kez insan tarafından hazırlanan metinleri okumak üzere dijital sözcü kullanılacağı” haberi ile sosyal medya hesaplarından duyurmuştur. Bu gelişme kamu görevlisi kavramına gelinen yeni boyutun açık bir göstergesidir. Haberin detayları için bkz. The Guardian, “Ukraine unveils AI-generated foreign ministry spokesperson”, 2024. Henüz diplomatik bir faaliyet yürütmeyen yalnızca açıklamaların okunmasında görev yapan yapay zekanın oluşturduğu sözcünün, yapay zekanın kamu

alanındaki gelişmeleri koordine etmek üzere 2020 yılında Ekonomi ve Dijital Dönüşüm Bakanlığı bünyesinde, Dijitalleşme ve Yapay Zekadan Sorumlu birim (SEDIA) ihdas edilmiştir⁴⁷.

Sonuç olarak bu örnekler yapay zeka alanında sistemin parçası olmak isteyen ülkelerin kurumsal alt yapı oluşturulmasını da önemsediklerini açıkça göstermektedir. Hem uluslararası hem de ulusal düzeyde atılan adımlar yapay zekanın fonksiyonel anlamda idarenin yanı sıra organik anlamda idare üzerinde de etkisini kaçınılmaz kılmaktadır. Buradan hareketle ülkemizde yapay zekanın idari teşkilata nasıl yansıdığına da değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilata yansımaları öncelikle Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025 kapsamında ele alınabilir. Ayrıca 24 Haziran 2024 tarihinde meclise sunulan ülkemizin ilk Yapay Zeka Kanun Teklifine⁴⁸ de denetim makamı öngörmesi bağlamında değinilmesi gerekmektedir.

C. ULUSAL YAPAY ZEKA STRATEJİSİ 2021-2025

Hükümetlerin yapay zeka hazırlıklarına ilişkin 2023 yılında yayınlanan endekse göre Türkiye yapay zeka alanındaki gelişmelerde, bölgesindeki diğer ülkelere nazaran en iyi performansı gösteren ülkeler arasındadır⁴⁹. Endeksin sıralamasında dikkate alınan hususlardan birisi yapay zekanın nasıl kullanılacağı ve geliştirileceğine ilişkin yapay zeka strateji belgesinin yayımlanmasıdır. Yapay zeka stratejilerinin yayımlanması, ülkelerin yapay zeka alanındaki vizyonlarının resmileşmesi olarak görülmektedir⁵⁰. Yapay zeka strateji belgelerinin yapay zeka alanında atılacak adımlarda kılavuz işlevi görmesi beklenmektedir. Bu belgeler yapay zekanın kamusal faaliyetlerde ve özel sektör tarafından sunulan hizmetlerde kullanılmasına yönelik temel ilke ve standartları ve yapay zekanın idari denetimini gerçekleştirecek idari yapının da tesisine ilişkin hususları içermelidir. Dolayısıyla yapay zeka stratejisinde yapay zeka alanında faaliyet gösterecek ulusal kurum modeline yer verilmesi olasıdır. Türkiye açısından bu hususları 2021-2025 Ulusal Yapay Zeka Stratejisi (bundan sonra Strateji olarak anılacaktır) kapsamında değerlendirmek mümkündür.

Strateji, 20.08.2021 tarih ve 31574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle yürürlüğe girmiştir⁵¹ ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın iş birliği ile yürütülmektedir⁵². Stratejide genel

görevlisi kavramı başta olmak üzere devletin faaliyetlerine entegrasyonunda önemli bir aşama olduğunu belirtmek gerekir. Dolayısıyla yapay zeka teknolojileri kamu sektörüne ait kavramların geleceğinin de şekillendirmektedir.

⁴⁷ Hikmet Salahaddin Gezici, “Kamu Yönetiminde Yapay Zekâ: Avrupa Birliği”, Uluslararası Akademik Birikim Dergisi, 6/2(2023), s.114,115.

⁴⁸ Yapay Zeka Kanun Teklifi, Esas Numarası 2/2234, 24.06.2024, Türkiye Büyük Millet Meclisi, <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/e21539a0-888a-4500-81be-01904a918c53>

⁴⁹ Emma Hankins, Nettel Fuentes Pablo, Livia Martinescu, Gonzalo Grau, Sulamaan Rahim, “Government AI Readiness Index 2023”, Oxford Insight, 2023, s. 29

⁵⁰ Hankins, Nettel, Martinescu, Grau, Sulamaan, Government AI Readiness Index 2023, s. 6.

⁵¹ Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, <https://www.resmigazete.gov.tr>.

⁵² Ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından da 18 Eylül 2019 tarihli 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi isimli belge yayınlanmıştır. Tam metin için bkz. <https://www.sanayi.gov.tr/>. Bu Stratejinin yedinci bölümünde “Sanayinin Dijital Dönüşümü” başlığı altında sanayinin dijital dönüşüme nasıl teşvik edileceğine ilişkin hedefler ortaya konulmuş, kamu sektörü ile özel sektörün dijital dönüşüm için yapacağı iş birliği vurgulanmıştır bkz. Bilgi

olarak yapay zekaya ilişkin nitelikli insan yetiştirmek, araştırma ve girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi, iş birliği yapılması, yapısal ve iş gücü dönüşümünün hızlandırılması öncelikli kabul edilmiştir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının birlikte yürüteceği bir “*yönetişim mekanizması*” öngörülmüş⁵³ ve yönetim mekanizmasının temel işlevinin Stratejinin hayata geçirilmesi, sürecin koordinasyonun sağlanması olduğu ortaya konulmuştur⁵⁴. Dolayısıyla Strajede öngörülen yönetim mekanizması daha yakından incelenerek yapay zeka alanındaki gelişmelerin Türk idari teşkilatına yansımaları hakkında fikir yürütülmesi mümkündür.

Strateji belgesinde iki katmanlı olarak öngörülen yönetim mekanizmasının ilk katmanını “*Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme Mekanizması*” oluşturmaktadır. Burada Cumhurbaşkanı yardımcısı başkanlığında Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme Kurulu (bundan sonra Yönlendirme Kurulu olarak anılacaktır) ile eylem planı koordinasyon grupları ve uygulayıcı kurumlar (ilgili Bakanlıklar, bağlı ilgili ilişkili kurum ve kuruluşlar) yer almaktadır. “*Teknik ve İdari Yönetişim Mekanizması*” olarak anılan ikinci katman Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Büyük Veri ve Yapay Zeka Uygulamaları Dairesi Başkanlığı (bundan sonra Daire Başkanlığı olarak anılacaktır), Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde Dijital Teknolojiler Daire Başkanlığı ve TÜBİTAK Yapay Zeka Enstitüsü’nden oluşmaktadır⁵⁵. Stratejide diğer bakanlıklarda yapay zeka alanına ilişkin başkaca idari birimlerin kurulduğundan da bahsedilmiştir. Örneğin Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde şube müdürlükleri ve çeşitli birimler kurulduğu belirtilmiştir. Yerel yönetimler düzeyinde ise bazı büyükşehir belediyeleri bünyesinde şube müdürlükleri kurulduğuna işaret edilmiştir⁵⁶. Görülmektedir ki Türk idari teşkilatında yapay zeka alanında faaliyet gösteren idari birimler bulunmaktadır. Hem merkez teşkilatında hem de yerinden yönetim teşkilatında yapay zeka alanında görevli ve yetkili idari otorite olarak değerlendirilebilecek kurumsal dönüşüm yaşandığının altını çizmek gerekir.

Stratejide öngörülen mekanizmanın yapay zekanın idari denetiminin idare hukuku kuralları çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve yapay zekanın düzenlenmesi faaliyetini yürütmek bakımından ihtiyaca ne ölçüde karşılık verdiği tartışılmaya açıktır. Bu nedenle ilerleyen bölümde özellikle yapay zeka alanındaki ulusal kurum ihtiyacı ve bu ulusal kurumun ne şekilde olması gerektiği sorusu Stratejinin ön gördüğü sistem ile cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Teknolojileri ve İletişim Kurumu, “Türkiye’de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık”, Araştırma Raporu, 2022, s.27. <https://www.btk.gov.tr>. Bu belgenin Türkiye’nin dijital dönüşüm sürecine ilişkin yol haritası niteliğinde olduğu ifade edilmiştir bkz. 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019, s.3.

⁵³ Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, s. 84 vd.

⁵⁴ Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, s. 82.

⁵⁵ Detaylı tablo için bkz. Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, s. 86.

⁵⁶ Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, s.40. Güncel bir gelişme olarak Millî Güvenlik Kurumu Genel Sekreterliğinin 28 Mayıs 2024 tarihli toplantısında, yapay zeka alanında yaşanan gelişmelerin millî güvenlik ve savunma alanındaki faaliyetlerde dikkate alınacağına ilişkin vurgu yapılmıştır bkz. Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Mayıs Ayı Toplantısı Basın Açıklaması <https://www.mgk.gov.tr>. Ülkemizde yapay zeka alanındaki kurumsal alt yapı çalışmalarının yanı sıra uluslararası alanda yapay zekaya ilişkin öngörülen kurumsal yapılarda aktif rol alınmasına ilişkin adımlar da atılmaktadır. Örneğin 2022 yılında 4 ülkenin bir araya gelerek kurduğu Küresel Yapay Zekâ Ortaklığı’na üye olan Türkiye yapay zeka alanında uluslararası platformda oluşturulan bir yapıya dahil olmuştur. Bu husus uluslararası alanda iş birliği bakımından oldukça önemlidir bkz. <https://www.mfa.gov.tr>.

Stratejinin yanı sıra 24 Haziran 2024 tarihinde meclise sunulan Yapay Zeka Kanun Teklifi de yapay zeka alanındaki gelişmelerin idari teşkilata yansımaları ortaya koyan hükümler içermektedir. Stratejinin öngördüğü mekanizma neticesinde, yapay zeka alanında faaliyet gösteren mevcut idari teşkilata geçmeden önce kanun teklifine değinilmesi yerine olacaktır.

D. YAPAY ZEKA KANUN TEKLİFİ

Yapay Zeka Kanun Teklifi (bundan sonra Teklif olarak anılacaktır) 24 Haziran 2024 tarihinde meclise sunulmuştur. Şu an için komisyon görüşmesi aşamasında olan Teklif yapay zeka alanında ülkemizdeki ilk kanun teklifidir. Teklifte yer verilen denetim mekanizmasının, yapay zekanın idare hukuku kuralları çerçevesinde denetlenmesine yönelik bir sistem getirip getirmediği ve bu hükümlerin fonksiyonel anlamda idarenin yanı sıra organik anlamda idareyi hangi yönde etkileyebileceği hususları tartışmaya açıktır.

Teklif “*yapay zeka teknolojilerinin güvenli, etik ve adil bir şekilde kullanılmasının sağlanması, kişisel verilerin korunmasının temin edilmesi, gizlilik haklarının ihlal edilmesinin önlenmesi ile yapay zeka sistemlerinin geliştirilmesi ve kullanımına yönelik düzenleyici bir çerçevenin oluşturulması*” amacı taşımaktadır⁵⁷. Teklifte potansiyel riskleri en aza indirme hedefiyle yapay zekanın kullanımının denetlenmesi için “*güçlü bir denetim mekanizması*” öngörüldüğü belirtilmiştir⁵⁸. Denetim mekanizması tarafından yapay zeka sistemlerinin izleneceği, gerektiğinde müdahale edileceği, ihlallerin tespit edilerek yaptırım uygulanacağı ve devamında yapay zeka teknolojileri karşısında toplumun güvenliği, mahremiyeti ve haklarının korunmasında “*güçlü bir yaptırım mekanizması*” oluşturulacağı ifade edilmiştir⁵⁹. Teklifinin uygunluk ve denetim başlıklı 5. maddesinde yapay zekanın hukuka uygun kullanılmasına ilişkin yapay zeka operatörlerinin yükümlülüğü ve denetim makamlarının yetkisi düzenlenmiştir⁶⁰. İhlal ve yaptırımlar başlıklı 6. maddesinde ise kanun hükümlerine aykırı hareket eden yapay zeka operatörlerine uygulanabilecek yaptırımlar öngörülmüştür⁶¹.

Teklifte yer alan hükümler birlikte okunduğunda, öngörülen denetim mekanizmasının yapay zeka operatörlerinin faaliyetlerine yönelik olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yapay zeka operatörleri “*sağlayıcılar, dağıtıcılar, kullanıcılar, ithalatçılar ve distribütörlerin tamamını içeren*” bir kavram olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla adı geçen denetim mekanizmasının, özel sektör faaliyetlerinde yapay zekanın kullanılmasına ilişkin bir denetim gerçekleştirmek üzere tasarlandığı söylenebilir. Her ne kadar madde gerekçesinde “*yapay zeka ekosistemindeki tüm paydaşları kapsayacak şekilde geniş tutulmuştur*” ifadesine yer verilse de tüm paydaşların idareyi de kapsayıp kapsamadığı belirsizdir. Bu nedenle denetim mekanizmasının, yapay zekanın

⁵⁷ Kanun Teklif Bilgileri, “Teklifin Özeti”. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/e21539a0-888a-4500-81be-01904a918c53>.

⁵⁸ Kanun Teklifinin Gerekçesi 6. Paragraf.

⁵⁹ Kanun Teklifinin Gerekçesi 7. Paragraf.

⁶⁰ Madde 5: Yapay zeka operatörleri, bu Kanunun hükümlerine ve ilgili yönetmeliklere uygun hareket etmekle yükümlüdür. Denetim makamları, yapay zeka sistemlerinin bu Kanuna uygunluğunu denetlemek ve ihlalleri tespit etmek için gerekli yetkilere sahiptir.

⁶¹ Madde 6 : Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket eden yapay zeka operatörleri hakkında aşağıdaki yaptırımlar uygulanabilir: Yasaklanan yapay zeka uygulamaları için 35 milyon TL veya yıllık cironun %7'sine kadar para cezası. Yükümlülüklerin ihlali için 15 milyon TL veya yıllık cironun %3'üne kadar para cezası. Yanlış bilgi sağlanması durumunda 7.5 milyon TL veya yıllık cironun %1,5'ine kadar para cezası.

kamusal faaliyetlerde kullanıldığı da göz önünde bulundurularak tasarlanması daha işlevsel yerinde olurdu.

Denetim mekanizmasına ilişkin hükümlerin yapay zekanın kurumsal alt yapının oluşturulması hususunda bir yol haritası öngörmediği görülmektedir. Farklı bir açıdan değerlendirildiğimizde Teklifte, hangi idarenin yapay zekanın idari denetimini gerçekleştirmekle görevli ve yetkili olacağı açıkça belirtilmemiştir. Bu eksiklik nedeniyle görevli ve yetkili makamın kurumsal yapısına ilişkin çıkarım yapılamamaktadır. Yapay zekanın idari denetimini gerçekleştirecek idari teşkilatın öngörülmemiş olması Teklif açısından önemli bir eksiklik olarak görülebilir. İdarenin yeni bir alanda görevli ve yetkili kılınması her zaman yeni bir organik yapılanmaya gidilmesini gerektirmeyebilir. Ancak yapay zekanın denetiminin uzmanlık gerektirdiği ve yapay zekanın kamuda ve özel sektör tarafından kullanılmasının temel hak ve özgürlükler ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle ayrı bir idari teşkilata ihtiyaç bulunduğunu savunmak mümkündür.

Öngörülen denetim mekanizmasının görev ve yetkilerinin kapsam ve sınırları da belirsizdir. Gerekçede denetim mekanizmalarına geniş yetkiler verilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Bu durumun yapay zeka sistemlerinin etkili ve verimli çalışması için gerekli olduğunun altı çizilmiştir. Kanaatimizce, yapay zekanın denetiminde görevli ve yetkili makamların geniş yetkilere sahip olması değil, hukuki sınırları belirli ve idari denetimin etkin gerçekleştirilmesine hizmet edecek yetkiler tanınması gerekmektedir. Dolayısıyla yapay zekanın denetlenmesi faaliyetini yürüten idarenin görev ve yetkilerinin kapsam ve sınırlarının hukuki belirlilik ilkesine uygun olacak biçimde düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Sonuç olarak Teklif, Türk hukukunda yapay zekanın hukuki çerçevesinin oluşturulmasında önemli bir aşama kaydedilmesine hizmet etse de yapay zekanın idari denetim gerçekleştirecek, görev ve yetkilerinin kapsam ve sınırları belirli yeni idari birimleri ortaya koymak, diğer deyişle kurumsal model önerisi sunmak bakımından yetersizdir.

Halihazırda yürütme organında, yapay zeka alanında görev ve yetkileri bulunan çeşitli idari birimler bulunmaktadır. Tek bir çatı altında faaliyet göstermeyen bu birimlerin bir tür denetim mekanizması olarak görülüp görülemeyeceği, idari denetime işaret eden görev ve yetkilerinin bulunup bulunmadığı meselesinin aydınlatılması gerekmektedir. Bu nedenle ilerleyen bölümlerde yapay zeka alanında faaliyet yürüten mevcut idari teşkilat değerlendirilecek ve eksik yönleri ortaya konulacaktır.

III. YAPAY ZEKA ALANINDAKİ MEVCUT İDARİ TEŞKİLAT VE EKSİK YÖNLERİ

Türk idari teşkilatında, yapay zeka alanında görev ve yetkileri bulunan birden fazla idari teşkilat birimi bulunmaktadır⁶². Çalışmamızda Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme

⁶² Ulusal Yapay Zeka Stratejisinde yer alanların dışında yapay zeka alanında görevli idari teşkilat birimlerine Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü gösterilebilir. Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü, 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının müdürlüklerinden biri olarak kurulmuştur. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi çerçevesinde inceleme yapılmakla yetinilmiştir. Yapay zeka alanında idari otorite kurulması meselesinde, Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi halihazırda bu yapay zekaya yönelik faaliyetler yürütmeleri nedeniyle, olması gereken modelin ortaya konulması bakımından karşılaştırma imkanı tanıyan idari birimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

A. ULUSAL YAPAY ZEKA STRATEJİSİ YÖNLENDİRME KURULU

Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme Kurulu, Stratejinin iki katmanlı olarak öngördüğü yönetim mekanizmasının ilk katmanını oluşturmakta ve Stratejinin uygulanma sürecini izleme ve koordine etme faaliyetini yürütmektedir⁶³. 2021/18 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde belirtildiği üzere *“Yapay zeka teknolojilerinin üretilmesine ve kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik belirlenen ulusal politikalar çerçevesinde yapılacak çalışmaların etkin olarak yürütülmesi, Strateji Belgesinde belirlenen tedbirlerin uygulanmasının üst seviyede izlenmesi ve gerekli koordinasyonun sağlanması amacı...”* taşıyan Yönlendirme Kurulu, *“Cumhurbaşkanı Yardımcısının başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili Bakan Yardımcısının katılımıyla...”* kurulmuştur.

Yönlendirme Kurulunun sekreteryaz hizmetleri Dijital Dönüşüm Ofisi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından birlikte yürütülmektedir. Stratejide, Yönlendirme Kurulunun üye dağılımından açıkça bahsedilmemiştir. Ancak Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı ve Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısının tüm toplantılara katılacağı belirtilmiş, Cumhurbaşkanı Yardımcısının Yönlendirme Kurulunun başkanı olduğu, ilgili bakan yardımcılarının, Yükseköğretim Kurumu başkanı ile diğer temsilcilerin gündem çerçevesinde davet edileceği belirtilmiştir. Ayrıca Yönlendirme Kuruluna tavsiyelerde bulunmaları için özel sektör temsilcileri ile akademi ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan bir danışma grubu oluşturulacağı da belirtilmiştir.

Yönlendirme Kurulu genel itibarıyla hükûmetin yapay zeka politikalarının yürütülmesine özgülenmiştir. Yönlendirme Kurulu, kurul biçiminde yapılmış ancak düzenleyici ve denetleyici kurum biçiminde tasarlanmamıştır. İdari ve mali yönden bağımsızlık niteliğini haiz değildir. Dolayısıyla idari denetim faaliyet yürütmemektedir. Ancak, Yönlendirme Kurulunun ilerleyen dönemlerde bu alanda öngörülecek modelin *“kurul”* yapılması şeklinde öngörülmesi bakımından örnek teşkil edebileceği, diğer deyişle ilerleyen dönemlerde düzenleme ve denetim faaliyeti de yürütebileceği yönünde hipotezler akademik toplantılarda dile getirilmektedir⁶⁴. Yapay zeka alanına özgülenmiş, idari denetim faaliyeti yürüten ulusal kurum modeli

madde 338/A-ğ. Bendine göre Milli Teknoloji Genel Müdürlüğünün görevlerinden birisi “Büyük veri ve yapay zekâ gibi konularda bireylerin ve işletmelerin yetkinliklerinin artırılmasına ve bu teknolojilere dayalı akıllı sistemlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirleri almak, destek ve teşvik programları uygulamak, program ve projeler yürütmek”tir. Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü hakkında detaylı bilgi için bkzn. <https://www.sanayi.gov.tr>.

⁶³ Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025, s.84.

⁶⁴ Bahadır Apaydın, “İdarenin Kolluk Faaliyetlerinde Yapay Zekanın Kullanılması: Yapay Zekalı Kameralar Üzerinden Bir Değerlendirme” (İdare Hukuku ve İdari Yargı Uluslararası Sempozyumu’nda Sunulan Bildiri, ISALAJ, 2024).

tasarımda Yönlendirme Kurulunun çalışma esasları ve faaliyetlerinden yararlanılması mümkündür. Öte yandan Yönlendirme Kurulunun zaman içerisinde düzenleyici ve denetleyici kurum niteliği kazanabileceği, buna ilişkin hukuki düzenleme getirilebileceği fikrinin varsayımından ibaret olduğunun altı çizilmelidir. Zira teorik açıdan bu yönde herhangi bir hukuki argüman bulunmamaktadır. Kaldı ki siyasi otoritenin yapay zekanın idari denetimine ilişkin ayrı bir düzenleyici ve denetleyici kurum tesis etmesinin önünde herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Özetle Yönlendirme Kurulu yapay zeka alanındaki faaliyet yürüten idari teşkilat olarak görülebilse de yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesi bakımından herhangi bir görev yetkisi bulunmamaktadır. Bu durum Türk idari teşkilatında yapay zeka alanına özgülenmiş bir idari otoriteye ihtiyaç bulunduğunu tezini desteklemektedir.

B. CUMHURBAŞKANLIĞI DİJİTAL DÖNÜŞÜM OFİSİ

2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 525. maddesinin birinci fıkrasıyla kurulan Ofisler, Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahiptir. Ofisler; Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisi olmak üzere dört tanedir⁶⁵. 2019 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 48 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 9. maddesiyle Dijital Dönüşüm Ofisinin görevleri ve teşkilat yapısı düzenlenmiştir.

Yapay zeka alanında Türk idari teşkilatında Dijital Dönüşüm Ofisi baş aktör olarak değerlendirilmekte⁶⁶ ve yapay zeka alanındaki politikaların yürütücüsü olduğu belirtilmektedir⁶⁷. Dijital Dönüşüm Ofisinin varlığı, yapay zeka çalışmalarının tek çatı altında yürütülmesi bakımından önemli bir gelişme olarak nitelendirilmektedir⁶⁸. Dijital Dönüşüm Ofisinin, dijital çağda devletlerin, “*koordinatör devlet*” konumunda olması gerektiği fikrinden hareketle kurulduğu ifade edilmektedir⁶⁹. Bunun yanı sıra Dijital Dönüşüm Ofisinin “*kalkınmacı devlet*” düşüncesinin bir sonucu olarak kamu sektöründeki dijital dönüşümün koordinasyon birimi olarak tasarlandığının altı çizilmektedir⁷⁰. Zira kalkınmacı devlet sanayi ve teknoloji alanında yatırımlar yapan, yol gösterici bir devlet olarak açıklanabilir. Dijital Dönüşüm Ofisi, dijital çağın anlaşılması ve teknolojik gelişmelerin devletin ve idarenin faaliyetlerinde yer alması bakımından “*iyi bir araç*” olarak görülmektedir⁷¹. Bu araç dijital kamu yönetimi anlayışında e-devletten sonraki en önemli adım kabul edilmektedir⁷².

⁶⁵ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi madde 525 vd.

⁶⁶ Almıla Tanrıverdi, Yapay Zekanın Kamu Hizmetinin Sunumuna Etkileri, s.311.

⁶⁷ Yasin Halil Tamer ve Barış Övgün, “Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 75/2(2020), s. 796.

⁶⁸ Almıla Tanrıverdi, Yapay Zekanın Kamu Hizmetinin Sunumuna Etkileri, s.311; Tekin Avaner, Merve Çelik, “Türkiye’de Dijital Dönüşüm Ofisi ve Yapay Zekâ Yönetimi: Büyük Veri ve Yapay Zekâ Daire Başkanlığı’nın Geleceği Üzerine”, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 6/2(2021), s. 12.

⁶⁹ Tamer ve Övgün, Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi, s. 785 dipnot 3.

⁷⁰ Tekin Avaner ve Recep Fedâ, “Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E- Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine”, Amme İdaresi Dergisi, 52/2(2019), s. 157.

⁷¹ Coşkun ve Pank Yıldırım, Kamu Yönetimi Açısından Dijital Zekanın İyi Yönetime Etkisi, s.159.

⁷² Oğuzhan Merve, “Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm: E-Devletten Dijital Dönüşüm Ofisine”, Dijitalleşme ve Dijital Dönüşüm Üzerine Güncel Araştırmalar (Ed. Cüneyt Dumrul, Zerrin Kılıçarslan, Yasemin Dumrul), Ekin Yayınları, Bursa, 2023, s.131.

Dolayısıyla Dijital Dönüşüm Ofisi e-devletten a-devlete geçişin öncüsü olarak nitelendirilmiştir⁷³.

Dijital Dönüşüm Ofisinin yapay zeka alanında düzenleme ve denetleme faaliyeti yürütmekle görevli ve yetkili olup olmadığı yönündeki tartışma değerlidir. 48 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 527. Maddesine göre Dijital Dönüşüm Ofisinin yapay zeka alanı ile bağlantılı olarak temel görevi “*kamunun dijital dönüşümünü koordine etmek, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu sağlamak*” şeklindedir⁷⁴. Buradan hareketle Dijital Dönüşüm Ofisinin işlevinin “*koordinasyon*” olduğu anlaşılmaktadır⁷⁵. O halde Dijital Dönüşüm Ofisi yapay zeka alanında doğrudan düzenleme ve denetim faaliyeti yürütmek üzere tasarlanmamıştır. Gerek görevlerine ve kurumsal yapısına ilişkin hükümler gerekse hizmet birimlerinin faaliyet alanına ilişkin diğer hükümler birlikte değerlendirildiğinde Dijital Dönüşüm Ofisinin, çoğunlukla dijitalleşme alanındaki politikaların yürütücüsü olarak görevlendirildiğini, hükûmetin dijitalleşme politikasının yürütülmesine katkı sağlayacak biçimde tasarlandığını göstermektedir⁷⁶. Bu noktada hükümet politikalarını hayata geçirmek bakımından ulusal kurum niteliği taşıdığı ileri sürülebilse de, yapay zekanın idari denetimini gerçekleştirecek idari otoritenin nitelikleri bağlamında eksik yönleri bulunduğu, Dijital

⁷³ Avaner ve Feda, Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E- Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine, s. 167.

⁷⁴ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 527. maddesine göre Dijital Dönüşüm Ofisinin görevleri şunlardır: a) Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen amaç, politika ve stratejilere uygun olarak kamunun dijital dönüşümüne öncülük etmek, Dijital Türkiye (e-devlet) hizmetlerinin sunumuna aracılık etmek, kurumlar arası iş birliğini artırmak ve bu alanlarda koordinasyonu sağlamak. b) Kamu dijital dönüşüm yol haritasını hazırlamak. c) Dijital dönüşüm ekosistemini oluşturmak amacıyla kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirerek bunların dijital kamu hizmetlerinin tasarım ve sunum sürecine katılımını teşvik etmek. ç) Görev alanına giren hususlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan yatırım projesi tekliflerine ilişkin Strateji ve Bütçe Başkanlığına görüş vermek ve uygulamaya konan projelerle ilgili gelişmeleri takip edip gerektiğinde yönlendirmek. d) Bilgi güvenliğini ve siber güvenliği artırıcı projeler geliştirmek. e) Kamuda büyük veri ve gelişmiş analiz çözümlerinin etkin kullanımına yönelik stratejiler geliştirmek, uygulamalara öncülük etmek ve koordinasyonu sağlamak. f) Kamuda öncelikli proje alanlarında yapay zeka uygulamalarına öncülük etmek ve koordinasyonu sağlamak. g) Yerli ve milli dijital teknolojilerin kamuda kullanımının artırılması yoluyla geliştirilmesi ve bu kapsamda farkındalık oluşturulması amacıyla projeler geliştirmek. ğ) Kamu kurum ve kuruluşlarının dijital teknoloji ürün ve hizmetlerini maliyet etkin şekilde tedarik etmesine yönelik strateji belirlemek. h) Görev alanına ilişkin proje ve uygulamalara gerektiğinde destek sağlamak. ı) Devlet teşkilatı içerisinde yer alan kurum ve kuruluşların merkez, taşra ve yurtdışı teşkilat birimlerinin elektronik ortamda tanımlanmasına ve paylaşılmasına yönelik çalışmaları koordine etmek. i) Görev alanına giren konularda politika ve strateji önerilerinde bulunmak. j) Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak.

⁷⁵ Avaner ve Feda, Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E- Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine, s. 151,156 ve 161. Dijital Dönüşüm Ofisinin yanı sıra yapay zeka alanı ile bağlantılı olarak kamu görevlisi statüsünde dijital dönüşüm lideri atanmıştır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 527/A maddesine göre Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı “Kamu Dijital Dönüşüm Lideri”dir. Kamu dijital dönüşüm lideri çalışmaların yürütülmesinde temsilci konumundadır. Kamu dijital dönüşüm lideri bir pozisyon değil bir fonksiyon olarak tanımlanmıştır. Söz konusu unvan esasen dijital dönüşüm alanında dünya çapındaki endekslere girebilmenin bir kriteri olması sebebiyle getirilmiştir. Kamu dijital dönüşüm lideri “kamu kurumlarının performans ve hizmetlerinin verimliliğini artırmak ve kamunun dijital dönüşümüne öncülük etmek amacıyla kamuda dijital dönüşüm stratejilerinin oluşturulması ve uygulama süreçleri başta olmak üzere dijital dönüşüm yol haritalarının hazırlanmasından sorumludur. Lider ifadesinin bir araya getiren, koordine eden anlamında kullanıldığı diğer deyişle koordinasyon işlevine işaret ettiği ifade edilmiştir bkz. Tamer ve Övgün, Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi, s. 786 dipnot 3.

⁷⁶ Akademik çalışmalarda Dijital Dönüşüm Ofisinin idareyi denetleyecek şekilde tasarlandığını ileri süren çalışmalar bulunmaktadır bkz. Firdevs Koç Baykara, “Türk Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm Ofisi'nin Fonksiyonu”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 28/1(2024), s.110. Benzer yönde Tamer ve Övgün, Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi, s. 785.

Dönüşüm Ofisinin bu bağlamda ulusal kurum olarak nitelendirilemeyeceğini belirtmek gerekir. Öte yandan Ofislerden biri olan Dijital Dönüşüm Ofisi idare hukukunun tartışmalı konularındandır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin düzenlemesine göre Ofisler özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip olmasına rağmen Cumhurbaşkanlığı teşkilatında yer almaktadır. Kamu tüzel kişiliğine sahip olmasına rağmen idari ve mali özerkliğinin bulunmaması genel olarak Ofisleri idari teşkilata hakim olan ilkelere aykırı hale getirmektedir. Yapay zeka alanında faaliyet gösterecek idari teşkilatın bağımsızlığının ön planda olması gerektiği vurgulanmaktadır⁷⁷. Dijital Dönüşüm Ofisinin bu yönde bir kurumsal yapısı olmadığı açıktır.

Öğretide kamu tüzel kişiliği bulunan Ofislere, Cumhurbaşkanının emir ve talimat verebileceği yönündeki hükmün hiyerarşi ilişkisi kurduğu, Cumhurbaşkanınca verilecek diğer görevleri yerine getireceğine ilişkin hükmün ise idari vesayet yetkisinin sınırlarını aştığı ifade edilmiştir⁷⁸. Söz konusu yetki hiyerarşik denetim ile ilişkilendirilmektedir. Farklı kamu tüzel kişiliği bulunan idari teşkilat birimleri üzerinde hiyerarşik denetim imkânı getirilmesi idarenin bütünlüğü ilkesine aykırıdır. Ancak buna rağmen Ofisler hukuki statüsü ve idari teşkilattaki yeri aynı olacak biçimde varlığını sürdürmektedir. Ofislerin idare hukuku ilkeleri gereği kamu tüzel kişiliğini haiz olmaları nedeniyle merkezi idarenin dışında konumlanmaları gerekir. Öğretide, mahalli idarelerden olmaması sebebiyle Ofislerin hizmet yerinden yönetim idareleri arasında yer almaları gereken kamu kurumları oldukları savunulmaktadır⁷⁹. Gerçekten de Ofisler mevcut konumu itibarıyla Türk idari teşkilatı ilkeleri uyumlu değildir. Bu tartışmadan hareketle Dijital Dönüşüm Ofisinin yapay zeka alanında idari denetim faaliyeti yürütmemesi gerektiği, koordinasyon işlevi ile sınırlı kalmasının daha uygun olacağı savunulabilir.

Dijital Dönüşüm Ofisinden beklenen dijitalleşmeye ilişkin gelişmelerin koordine edilmesi ve kurumlar arası iletişimin sağlanmasıdır. Bu noktada Dijital Dönüşüm Ofisinin yapay zeka alanına ilişkin bir üst kuruluş olmaktan uzak olduğu, düzenleme ve denetleme faaliyeti yürütemeyeceği, hükûmetin dijitalleşme politikasının yürütülmesine katkı sağlayacak biçimde tasarlandığının altı çizilmelidir⁸⁰.

Yapay zekanın Türk idari teşkilatına yansımaları açısından oldukça önemli⁸¹ olan Dijital Dönüşüm Ofisi'nin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 527/B maddesiyle hizmet birimleri öngörülmüştür⁸². Bu hizmet birimlerinden birisi olan Büyük Veri ve Yapay Zeka Dairesi Başkanlığı (bundan sonra Daire Başkanlığı olarak anılacaktır), yapay zeka

⁷⁷ Kağıtçıoğlu, Yapay Zeka ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme), s.141.

⁷⁸ Kasım Ocak, "Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İdari Vesayet Yetkisi Düzenlenmesinin Bir Örneği Olarak Cumhurbaşkanlığı Ofisleri", Anayasa Yargısı Dergisi, 36/1(2019), s.175.

⁷⁹ Ocak, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İdari Vesayet Yetkisi Düzenlenmesinin Bir Örneği Olarak Cumhurbaşkanlığı Ofisleri, s.182.

⁸⁰ Koç Baykara, Türk Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm Ofisi'nin Fonksiyonu, s.110. Benzer yönde Tamer ve Övgün, Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi, s. 785.

⁸¹ Kağıtçıoğlu, Yapay Zeka ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme), s.141.

⁸² 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi madde 527/B'ye göre hizmet birimleri şunlardır: Dijital Dönüşüm Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Dijital Teknolojiler, Tedarik ve Kaynak Yönetimi Dairesi Başkanlığı, Dijital Uzmanlık, İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, Siber Güvenlik Dairesi Başkanlığı, Büyük Veri ve Yapay Zekâ Uygulamaları Dairesi Başkanlığı, Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri Dairesi Başkanlığı, Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği.

uygulamalarına öncülük etmek ve koordinasyonu sağlamak ile görevlendirilmiştir⁸³. Çalışmamız bakımından özellikli olması nedeniyle Büyük Veri ve Yapay zeka Daire Başkanlığına kısaca değinilmesi yerinde olacaktır.

Daire Başkanlığı idari teşkilat bağlamında, özellikle kamuda büyük veri ve yapay zekanın kullanımı konusuna özgülenmiş olması bakımından önemlidir. Öğretide Daire Başkanlığının yapay zeka alanındaki idari teşkilatın kurulması amacıyla getirildiği ifade edilmiştir⁸⁴. Her ne kadar yapay zeka alanında faaliyet yürütse de Daire başkanlığının idari teşkilattaki yeri, görev ve yetkilerinin idari denetime işaret etmemesi gibi hususlar bakımından eleştiriye açık yönleri bulunmaktadır.

Daire Başkanlığı Cumhurbaşkanlığı Ofisi bünyesinde yardımcı birim olarak konumlandırılmıştır. Daire Başkanlığının koordinasyon görevi dışında, düzenleme yetkinin bulunduğu ileri sürülebileceği tek görevi *“kamu verisinin paylaşılması amacıyla ulusal Açık Veri Portalını kurmak ve işletmek, kamu kurumlarının Portala veri aktarımına ilişkin usul, esas ve standartları belirlemektir”*⁸⁵. Bu görev kapsamında veri aktarımına ilişkin usul esas ve standartların belirlenmesi idarenin düzenleme yetkisi kapsamındadır. Öte yandan öğretide açık veri konusundaki sürecin işleyişinin belirgin olmadığı, konunun hukuki boyutlarıyla kapsamlı olarak düzenlenmesi gerektiği, genelge ile düzenleme yapılmasının yetersiz olduğu, bu durumun kanunilik başta olmak üzere idare hukuku ilkelerine aykırı olduğu ifade edilmiştir⁸⁶. Sonuç olarak Daire Başkanlığının icrai nitelikte işlem yapma yetkisiyle donatılmadığı ancak görevlerinden biri olan Açık Veri Portalını kurmak, işletmek, veri aktarımının sağlanma standartları bakımından icrai nitelikte karar alabileceği söylenebilir⁸⁷.

Daire Başkanlığının görevleri ve Dijital Dönüşüm Ofisinin hizmet birimlerinden biri olması dikkate alındığında, kamuda büyük veri ve yapay zekanın etkin kullanımına yönelik politikaların yürütülmesinde yardımcı bir görev üstlendiği anlaşılmaktadır. O halde Dijital Dönüşüm Ofisinin hizmet birimlerinden Daire Başkanlığı da yapay zeka alanında idari denetim faaliyeti yürütmektedir. Bu husus şüphesiz kanun koyucunun tercihinin bir sonucudur. Son olarak Daire Başkanlığının, Açık Veri Portalı kurulması ve işletilmesine yönelik görevleri kapsamında icrai karar alabilmesinin idari denetim faaliyeti niteliğinde kabul edilmemesi gerektiğini de vurgulamak gerekir. Bir an için bu kapsamda idari denetim görevi

⁸³ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi madde 527/B-1-d'ye göre Daire Başkanlığının görevleri şunlardır: (1) Kamuda büyük veri ve yapay zeka uygulamalarının etkin olarak kullanımını sağlamaya yönelik Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalar kapsamında strateji geliştirmek ve koordinasyonu sağlamak. (2) Kamuda büyük veri teknolojilerinin geliştirilmesi kapsamında gerekli proje ve faaliyetleri desteklemek. (3) Öncelikli proje alanlarında yapay zeka uygulamalarına öncülük etmek. (4) Büyük veri analitiği, güvenliği ve mahremiyeti çalışmalarını yürütmek. (5) Kurumlar arası iş birliğini geliştirmek ve kamuda veriye dayalı etkin karar alma süreçlerini oluşturmak amacıyla kamu veri sözlüğü hazırlık çalışmalarını koordine etmek. (6) Ulusal düzeyde açık veri konusunda strateji geliştirmek ve koordinasyonu sağlamak. (7) Kamu verisinin paylaşılması amacıyla ulusal Açık Veri Portalını kurmak ve işletmek, kamu kurumlarının Portala veri aktarımına ilişkin usul, esas ve standartları belirlemek. (8) Türkiye'nin veri depolama, işleme ve iletimi faaliyetleri için bölgesel bir merkez olarak konumlandırılmasına yönelik politika ve strateji önerilerinde bulunmak. (9) Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

⁸⁴ Seyhan, Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu, s. 127.

⁸⁵ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi madde 527/B-1-d.

⁸⁶ Türkoğlu Üstün, Açık Devlet Verileri ve Bilgi Edinme Hakkıyla İlişkisi, s.327.

⁸⁷ Yayla, İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ, s.38.

ve yetkisine de sahip olacağı düşünülse bile mevzuatta Dijital Dönüşüm Ofisinde verilmeyen bir görev ve yetkinin onun hizmet birimlerinden birine verilebileceği fikri kanuni idare ilkesini ifade eden Anayasanın 123. maddesi karşısında zayıf kalacaktır.

Dijital Dönüşüm Ofisinin ve bünyesindeki hizmet birimlerine ilişkin hükümler, yapay zekanın idari denetimini gerçekleştirmek üzere bir idari otorite kurulması ihtiyacını belirginleştirmektedir. Diğer deyişle yapay zekanın kullanımına ilişkin hem kamu sektörü hem de özel sektör için idari denetim mekanizması işlevini yürütecek bir ulusal kurum ihtiyacı sürmektedir⁸⁸.

IV. TÜRK İDARİ TEŞKİLATINDA YAPAY ZEKA ALANINDA “ULUSAL KURUM” İHTİYACI

A. GENEL OLARAK

İdare hukukunu etkileyen yapay zekanın idari teşkilat üzerinde de dönüşüme neden olacağı aşikardır⁸⁹. Yapay zekanın idare hukuku alanındaki etkilerinin diğer ülkelerde ve Türk idari teşkilatındaki yansımaları ile mevcut idari birimlerin yapay zekanın denetimine özgülenmediği düşünüldüğünde, ülkemizde yapay zeka alanında düzenleme ve denetleme faaliyeti yürütmekle görevli ve yetkili ulusal bir kuruma ihtiyaç bulunduğu söylenebilir. Yapay zeka alanında ulusal kurum ihtiyacının idare hukuku ile ilişkilendirilebilecek çeşitli nedenleri bulunmaktadır.

B. NEDENLER

(1) Yapay zekanın kullanılmasında uyulması gereken ilke ve standartların belirlenmesine ihtiyaç vardır. Bu ilke ve standartların ulusal kurum kurularak belirlenmesi, yapay zekanın oluşturduğu yeni sektörün tek bir merkezi otorite tarafından denetlenmesine imkan tanıyacaktır. Özellikle yapay zekaya dair etik ilkelerin⁹⁰ belirlenmesi yapay zekanın kamuda ve özel sektör tarafından kullanılmasına yeknesak uygulamaları beraberinde getirecektir. Yapay zeka alanında standardizasyonun sağlanması idare hukukunun temel ilkelerinden hukuki belirlilik ilkesinin gereğidir.

(2) İdarenin faaliyetlerinde yapay zekadan yararlanılması yaygınlaşmaktadır. İdarenin kolluk faaliyetini yürütürken ve kamu hizmetlerinin sunulmasında yapay zeka teknolojilerinden yararlandığı pek çok örnek bulunmaktadır⁹¹. İdarenin karar alma sürecinde yapay zeka destekli programların kullanımı, kamu hizmetlerinin sunulmasında ve denetlenmesinde yapay zeka uygulamalarının hayata geçirilmesi⁹², veri toplayan veya kamu

⁸⁸ Çelik, Türkiye’de Dijital Devlet Dönüşümünün Kurumsal Yapısı: Quo Vadis? (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Örneği), s.494.

⁸⁹ Coşkun ve Pank Yıldırım, Kamu Yönetimi Açısından Dijital Zekanın İyi Yönetime Etkisi, s.157.

⁹⁰ Örneğin Avrupa Konseyi tarafından 2018’de tarafından yapay zeka kullanımına ilişkin Avrupa Etik şartı yayınlanmıştır. Bu belge yapay zekâ tekniklerine dair kapsamlı ilkeleri deklare eden ilk belgedir. Uluslararası alanda yapay zeka alanını düzenleyen gelişmelere dair bir çalışma için bknz. Erdoğan, Yapay Zekâ ve Hukukuna Genel Bir Bakış, s.177.

⁹¹ Seyhan, Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu, s. 152-170 ve 184-193.

⁹² Yayla, İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ, s.23.

hizmetlerine ilişkin bilgilendirme hizmeti sunan yapay zeka destekli araçlar gibi örnekler⁹³, idari yönü baskın olan faaliyetlerde yapay zeka teknolojilerinin yaygınlaştığına işaret eder. Bu nedenle yapay zekanın idari denetiminin, idare hukuku kuralları çerçevesinde gerçekleştirilecek ulusal kurum kurulması yerinde olacaktır.

(3) Yapay zeka alanında idari başvuru imkanı tanınması gerekmektedir. Yapay zeka hem idarenin faaliyetlerinde hem de özel sektör hizmetlerinde kullanılmaktadır⁹⁴. Yapay zekanın kullanımını nedeniyle doğabilecek hak ihlalleri karşısında bireylerin ulusal yetkili bir makama idari başvuru yapabilmesi mümkün kılınmalıdır. Bu nedenle öngörülecek ulusal kuruma idari yaptırım uygulama yetkisi de getirilmelidir⁹⁵. Yapay zekadan yararlanılırken hukukun üstünlüğünün göz ardı edilmesi, insan haklarının ihlali, önyargı, ayrımcılık, verilerin gizliliğini ihlal, şeffaflık ve hesap verilebilirliğe uyulmaması gibi pek çok sorunla karşılaşılması muhtemeldir⁹⁶. Dolayısıyla yapay zekanın kamu gücü ayrıcalıkları kullanılarak tesis edilen işlemler ve idarenin eylemlerinde kullanılması idari denetimi gerektirir. Ayrıca özel sektörün yapay zekadan ne şekilde yararlandığına ilişkin bilgi edinmenin, ticari sır gibi sebeplerle mümkün olmadığı durumlar da gündeme gelebilir. Dolayısıyla ulusal kurumun tesisi hem idarenin faaliyetleri hem de özel sektörün faaliyetlerinin yol açabileceği sorunlara ilişkin idari başvuru mekanizması ihtiyacını karşılayacaktır. Bu durum hak arama özgürlüğünün etkin bir başvuru yolu sağlanması ile güvence altına alınmasını sağlar.

(4) Yapay zeka bünyesinde riskler ve etik sorunlar barındırır⁹⁷. Dolayısıyla risk temelli yaklaşım sergilenen yapay zekanın bünyesinde barındırdığı sorunların takibi ve buna yönelik hukuki düzenleme yapılabilmesi için gözlem faaliyeti yürütecek bir ulusal kurumun varlığını gerektirmektedir. Yapay zeka sistemleri, şeffaflık, kanunilik ve hukuki öngörülebilirlik ilkeleri ile çelişen yönleri nedeniyle hukukun üstünlüğü bakımından riskler taşımaktadır⁹⁸.

(5) Yapay zeka alanı yeni bir sektör yaratan ve uzmanlık gerektiren bir alandır. Bu hususa özgülenmiş bir idari teşkilat biriminin varlığı, yalnızca kamu sektöründe yapay zekanın düzenlenmesi ve denetimi değil, aynı zamanda özel sektörde yapay zeka teknolojilerinden yararlanılmasının da uzmanlaşmış bir idari birimlerce gözetimini sağlayacaktır. Yapay zekanın yarattığı yeni sektörün de gözlemlenmesi için öngörülecek ulusal kurumun idari yönünün ağır basması kamu düzeninin sağlanması bakımından önemlidir. Kamu hizmetlerinin ilkelerinden

⁹³ Örneğin FBI yapay zekadan yararlanarak yerel kolluk kuvvetlerinin kayıp çocukların bulunması sürecini hızlandırmaktadır. Konu hakkında bir yazı için bkz. "The Future of Artificial Intelligence (AI) in Government", <https://www.intel.com>.

⁹⁴ Yapay zekadan kamusal faaliyetlerde nasıl yararlanıldığına ilişkin örnekler içeren çalışma için bkz. İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışmaları Grubu, Yıllık Rapor: Kamuda Yapay Zekâ, 2023, s.10-14. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.

⁹⁵ Yapay Zeka Yasasının 12. Bölümünde cezalar başlıklı 99. maddenin 8. fıkrasına göre "Her Üye Devlet, söz konusu Üye Devlette yerleşik kamu makamları ve organlarına ne ölçüde idari para cezası uygulanabileceğine ilişkin kurallar belirler." Bu hükümden yola çıkılarak ilgili idari otoriteye yaptırım uygulama yetkisi verilmesi düşünülebilir bkz. European Union, Artificial Intelligence Act(Regulation (EU) 2024/1689 Of The European Parliament And Of The Council), 2024. <https://eur-lex.europa.eu/>.

⁹⁶ Yılmaz, Sözer ve Elver, Yapay Zekâ ile İlgili Güncel Düzenlemeler: Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Alınan Aksiyonlar Işığında Bir Değerlendirme, s.449.

⁹⁷ İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zeka Çalışma Grubu ve İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, "Hukukun ...", 2022, s.1-3.

⁹⁸ İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zeka Çalışma Grubu ve İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, "Hukukun ...", 2022, s.1-3.

uyarlama ilkesi gereği⁹⁹ hizmet standardını teknoloji ile uyumlaştırabilmiş bir idarenin varlığı için bu alanda uzmanlaşmış ve süreci yönetebilecek idari makamlara ihtiyaç vardır. Uyarlama ilkesinin yalnızca fonksiyonel anlamda idare bakımından değil, organik anlamda idare bakımından da uygulanmalıdır. Diğer deyişle uyarlama ilkesi, kamu hizmetinin sunulmasında teknolojik gelişmelere uyumun yanı sıra, idari teşkilatın uzmanlaşmasını göz önünde bulundurarak yeniden yapılanmasını da gerekli kılmaktadır¹⁰⁰.

(6) Yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesinin hangi idari otorite tarafından yapılacağı belirlenmesi kamu düzeninin tesisi açısından gereklidir. Yapay zeka alanında ulusal yetkili kurumun belirlenmesi, yapay zekadan yararlanan kamu kurumları ve bireyler için resmi bir muhatap oluşturmanın gereğidir¹⁰¹. Yapay zeka alanında ulusal kurumun varlığı idarenin sistematik, şeffaf ve öngörülebilir olması açısından gereklidir. Bu husus idare hukukunun temel ilkelerinden düzenli idare ilkesine işaret etmektedir. İdari denetiminin etkin ve verimli biçimde gerçekleştirilebilmesi için düzenli idare ilkesinden hareketle bu alandaki ulusal kurum ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir.

(7) Yapay zeka alanına ilişkin ulusal yetkili kurum öngörülmesi, uluslararası alanda muhatabın belirli olması bakımından gereklidir. Öte yandan hem strateji belgelerinin hayata geçirilmesi hem de uluslararası gelişmelerin takip edilebilmesi, ulusal kurumun kurulması ile kolaylaşacak, yapay zeka alanındaki faaliyetlerin tek çatı altında yürütülmesini sağlayacaktır. Özellikle yapay zeka stratejisinde öngörülen hedefler ve atılacak adımlar bakımında ulusal kurumun varlığı, ulusal ve uluslararası alanda temsil makamının görev ve yetkinin açıkça ortaya konulmasını sağlayacaktır.

(8) Yapay zeka alanında görevli idari teşkilat birimleri yapay zekanın idari denetimine özgülenmemiştir. Yapay zeka alanında bakanlık, ofis vb. düzeylerde idari birimler tesis edilmiş olsa da bunların hiçbiri yapay zekanın idare denetimine özgülenmiş değildir¹⁰². Özellikle Dijital Dönüşüm Ofisinin fonksiyonu, görev ve yetkileri dikkate alındığında idari denetim faaliyetine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. İdari teşkilatta yapay zeka alanında uzmanlaşmış bir ulusal kurum öngörüldüğünde önemli bir eksiklik giderilmiş olacaktır. Bu nedenle yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesi faaliyetini yürütmek üzere, ulusal kurum tesis edilmesine ihtiyaç vardır.

Sonuç olarak yapay zekanın hukuki çerçevesinin oluşturulması kurumsal yapının tesisini kapsayan bütüncül bir süreçtir. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 526. maddesine göre dijital dönüşüm “*dijital teknolojilerin kullanımı ve geliştirilmesi yoluyla ekonomik ve sosyal refahın artırılmasına yönelik insan, iş süreçleri ve teknoloji unsurlarında gerçekleştirilen bütüncül dönüşümü*”, ifade eder¹⁰³. Bu bütüncül dönüşümün

⁹⁹ Onur Kaplan, “Yapay Zekâ Kavramına İdare Hukuku Açısından Bir Yaklaşım”(Uluslararası Sosyal Bilimlerde Kritik Tartışmalar Kongresi’nde Sunulan Bildiri, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir, 2020) s.163; Yayla, İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ, s. 28.

¹⁰⁰ Seyhan, Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu, s. 141.

¹⁰¹ İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. “Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış ... Tüzüğü Teklifi” (Çeviri,)2021, s.40.

¹⁰² Çelik, Türkiye’de Dijital Devlet Dönüşümünün Kurumsal Yapısı: Quo Vadis? (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Örneği), s.468.

¹⁰³ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi madde 526.

gerçekleştirilebilmesi ve idare hukukunun konuları ve ilkeleri ile bağlantısı nedeniyle yapay zeka alanında Türk idari teşkilatında ulusal kuruma ihtiyaç bulunduğu sonucuna varılmaktadır. O halde yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesi faaliyetini yürütecek idari otoritenin kurulmasında hangi modelin benimsenmesi gerektiğinin de ortaya konulması gerekmektedir.

V. YAPAY ZEKA ALANINDA DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUM MODELİ

İdarenin tüm faaliyetlerinin kamu yararına hizmet etmesi idare hukukunun temel esaslarından birisidir. Kamu yararının gerçekleştirilmesi için idari teşkilatın oluşumunda ihtisaslaşma prensibi dikkate alınır¹⁰⁴. İdari teşkilatın sadece özgülendiği amaç kapsamında faaliyet yürütmesi ihtisaslaşma prensibini ifade eder¹⁰⁵. Bu prensibe göre kurulan uzmanlık kuruluşlarının var oluş sebebi, söz konusu faaliyetin genel idare içinde yürütülemeyecek düzeyde uzmanlık ve bağımsızlık gerektirmesidir¹⁰⁶. İdarenin, daha verimli ve etkin çalışabilmesi için hizmet verdiği alanda uzmanlaşması dijital çağın gereklerine daha uygundur. Yapay zekanın uzmanlık gerektiren bir alan olduğu gerçeğinden hareketle, bu alanda alanındaki idari teşkilatın bu ilke doğrultusunda tasarlanması önemlidir.

Yürüttükleri kamu hizmetinin niteliği gereği hizmet yerinden yönetim kuruluşlarında uzmanlaşma, olmazsa olmaz bir husus olarak değerlendirilmektedir¹⁰⁷. Bu kapsamda yapay zeka alanında faaliyet gösterecek ulusal kurumun hizmet yerinden yönetim kuruluşu türlerinden biri olan düzenleyici ve denetleyici kurum/bağımsız idari otorite olarak tasarlanması gerektiği kanaatindeyiz¹⁰⁸. Zira düzenleyici ve denetleyici kurumların varlık sebebi ihtisaslaşma prensibinin gerçekleştirilmesidir¹⁰⁹. O halde yapay zeka alanına özgü bir kurumun varlığı, hukuki çerçevesi ve kurumsal yapısı oluşturulmuş ulusal kurumun, derin bilgi ve beceriye sahip olarak hizmet vermesini mümkün kılacaktır. Zira düzenleyici ve denetleyici kurumların, faaliyet gösterdiği alana “özgü” olması esastır¹¹⁰. Buradan hareketle Türk idare teşkilatında yapay zeka alanında ulusal kurum ihtiyacının, yapay zeka alanında düzenleyici ve denetleyici kurum kurulması ile giderilmesi mümkündür.

Danıştay’ın da ifade ettiği üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar, *“kararları üzerinde hiçbir makam ve merciin etkisinin olmadığı, karar organları özel güvencelere sahip, mali özerkliği haiz, özerk bütçeli kamu tüzel kişileri şeklinde nevi şahsına münhasır”*

¹⁰⁴ Emine Cin, “İdare Hukukunda Karine ve Varsayım”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Tezi, 2016, s.124.

¹⁰⁵ Serkan Açar, “Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 65(2006), s. 291. Dipnot 45.

¹⁰⁶ Kemal Gözler, “5018 ve 6085 Sayılı Kanunlarda Bazı İdare Hukuku Terimlerinin Yanlış Kullanımı Üzerine”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 60(4), Aralık 2011, s.842.

¹⁰⁷ Cem Çağatay Orak, “Kamu Kurumları ve Uzmanlık İlkesi (Kuram ve Uygulamaya İlişkin Gözlemler)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16/4(2012), s. 308.

¹⁰⁸ Benzer yönde görüş için bkz. Seyhan, Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu, s. 352.

¹⁰⁹ İhtisaslaşma prensibi, düzenleyici ve denetleyici kurumların amacının gerçekleştirilebilmesi için vazgeçilmez bir unsur olarak görülmektedir bkz. Emine Cin, “İdarenin Örgütlenmesinde İhtisaslaşma Prensibi”, Turhan Kitabevi, Ekim 2023, Ankara, s. 180 ve 185.

¹¹⁰ Açar, Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi, s. 291.

kurumlardır¹¹¹ ve hassas alanlardaki kamusal ve özel faaliyetleri izleme, kural koyma, denetleme, bilgilendirme ve sektörü yönlendirme, hukuka aykırılık halinde yaptırım uygulama yetkisiyle donatılmıştır¹¹². Diğer deyişle bu kurumlar regülasyon işlevi yürütmektedir. Düzenleyici ve denetleyici kurumların kuruluş amaçlarından biri hassas bazı alanların düzenlenerek idare edilenlerin, idare edenlere karşı korunmasıdır¹¹³. Şüphesiz, yapay zeka teknolojileri temel hak ve özgürlüklerle ilişkilendirilebilecek hassas alanlar yaratmaktadır. Yapay zeka teknolojilerinin taşıdığı risk, özel sektör aktörlerinin yapay zekadan hukuka aykırı biçimde faydalanması gibi durumlar bireyin temel hak ve özgürlüklerinin ihlaline yol açabilir. Öte yandan idarenin kamu gücü ayrıcalığına sahip olarak faaliyetlerinde yapay zeka teknolojilerinden yararlanması da bireyin zarar uğramasına yol açabilir¹¹⁴. Bireyin verilerine yönelik gerçekleştirilen faaliyetler nedeniyle insan hakları ihlallerine yol açılması¹¹⁵, bireylerin verilerinin devlet eliyle suiistimal edilmesi, özel hayatın gizliliğinin ihlali, yapay zeka sistemiği ile eşitlik ilkesinin ihlali pek çok durum gündeme gelebilir¹¹⁶. Dolayısıyla düzenleyici ve denetleyici kurumların idari ve mali yönden bağımsız¹¹⁷ biçimde faaliyet yürütmesi ve gerektiğinde yaptırım uygulayabilmesi¹¹⁸, bu alanda kurulacak ulusal kuruma en uygun model olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkemizde düzenleyici ve denetleyici kurumlar yalnızca ekonomi odaklı sektörlerin değil aynı zamanda temel hak ve özgürlüklerin odak noktası olduğu konuların güvence altına alınması bakımından da kurulabilmektedir. Örneğin Kişiler Verilerin Korunması Kurulu(KVKK)¹¹⁹, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu(BTİK) temel hak ve özgürlüklerin korunması düşüncesinin ön planda olduğu spesifik konularda faaliyet göstermektedir¹²⁰. Yapay zeka alanın da bu türden bir faaliyet alanı olduğu açıktır. Öte yandan Türk idari teşkilat yapısında yapay zeka alanına özgü düzenleyici ve denetleyici kurum bulunmamaktadır. KVKK ve BTİK'nın yapay zeka alanıyla ilişkilendirilebilecek görev ve yetkileri bulunduğu ifade edilebilse de belirtmek gerekir ki söz konusu bağımsız idari otoriteler yapay zeka alanında kapsayıcı hizmet vermemektedir. Örneğin BTİK, kamu hizmetlerinin dijitalleşmesine katkı sağlayacak nitelikte çalışmalar yapmakta ancak haberleşme sektörü özelinde faaliyet yürütmektedir. KVKK ise kişisel verilerin korunması hususunda faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla yapay zekanın hukuki çerçevesinin oluşturulması ve idari denetiminin gerçekleştirilmesi için yeni bir düzenleyici ve denetleyici kurum ihdas edilmesi yerinde olacaktır. Yapay zeka alanında mevcut idari teşkilatta görev ve yetkileri bulunan idari birimlerin

¹¹¹ 13. D., E. 2015/4515 K. 2021/1150 T. 31.3.2021 <https://www.lexpera.com.tr>

¹¹² Lütfü Duran, "Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler", *Amme İdaresi Dergisi*, 30/1(1997), s. 5.

¹¹³ Sedat Çal, "Bağımsız İdari Otorite olarak Enerji Piyasası Kurulu", *Ankara Barosu Dergisi*, 2001/3, s. 97.

¹¹⁴ Konu hakkında bir çalışma için bkz. Özçelik, *Yapay Zekanın Veri Koruma, Sorumluluk ve Fikri Mülkiyet Açısından Ortaya Çıkardığı Hukuki Gereksinimler*, s. 89.

¹¹⁵ İnsan hakları ve yapay zeka ilişkisi için bkz. İnsan hakları Akademisi, *Yapay Zekâ ve İnsan hakları Açık Dersi*, <https://www.insanhaklariakademisi.org>.

¹¹⁶ Önder ve Saygılı, *Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları*, s.645.

¹¹⁷ Bu hususta tesis edilecek otoritenin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ilişkili olacak şekilde kurulması önerilmektedir bkz. Seyhan, *Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu*, s. 359.

¹¹⁸ Duran, *Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler*, s.5.

¹¹⁹ 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu madde 20-22.

¹²⁰ 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu madde 6, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu madde 4.

bulunması yeni bir düzenleyici ve denetleyici kurum ihdas edilmesin engel teşkil etmeyecektir. Halihazırda yapay zeka alanında görev ve yetkileri bulunan idari teşkilat ile yetki çatışması probleminin gündeme gelmesi halinde düzenlemeler arasında öncelik – sonralık ilişkisi kurularak, yetkinin sınırlarının çizilmesi mümkündür¹²¹.

SONUÇ

Yapay zeka alanında yaşanan gelişmelerin fonksiyonel anlamda idarenin yanı sıra organik anlamda idare üzerinde de etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler yapay zeka alanın düzenlenmesi ve denetlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Yapay zeka alanında meydana gelen gelişmelerin ardından yayımlanan uluslararası ve ulusal hukuk metinlerinde yapay zekanın idari teşkilata yansımalarını görmek mümkündür. Yapay zekanın ülkelerin idari teşkilat yapısında ne gibi değişikliklere yol açtığı yapay zeka stratejileri çerçevesince somutlaşmaktadır. Dolayısıyla Türk idari teşkilat sisteminin yapay zeka ile uyumlaştırılması Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025 kapsamında gerçekleşmektedir. Strateji öngördüğü iki katmanlı yönetim mekanizması ile Türk idari teşkilatında yapay zeka alanında faaliyet gösteren idari birimlerin kurulmasına öncülük etmiştir. Öte yandan yakın zamanda meclise sunulan Yapay Zeka Kanun Teklifi de yapay zeka alanında bir denetim mekanizması kurulmasını öngörmektedir.

Yapay zeka alanında ülkemizde faaliyet yürüten mevcut idari teşkilat birimlerinin uluslararası belgelerde yer alan “ulusal kurum” kurulması ve yapay zeka alanında bir denetim mekanizması ihdas edilmesi önerisini karşıladığı tartışmaya açıktır. Zira idari teşkilatta yapay zekaya ilişkin görev ve yetkileri bulunan idari birimlerin yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesi bakımından eksik yönleri bulunduğu görülmektedir. Yapay zeka alanında görevli iki temel idari teşkilat birimi olarak kabul edebileceğimiz Ulusal Yapay Zeka Stratejisi Yönlendirme Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, yapay zeka alanının düzenlenmesi ve idari denetiminin gerçekleştirilmesi faaliyeti yürütmemektedir. Özellikle Ofislerin, hem görev ve yetkileri hem de idari teşkilattaki konumları itibarıyla idare hukukunun tartışmalı konularından olması nedeniyle, yapay zeka alanında düzenleyici ve denetleyici kurum işlevi göremeyeceği açıktır.

Yapay zekanın yaratacağı olası sorunlara etkili çözümler getirilebilmesi için ulusal düzeyde yetkili bir idari otorite kurulmasına ihtiyaç vardır. Yapay zeka alanında ulusal kurum kurulması ihtiyacının pek çok nedeni bulunmaktadır. Yapay zeka teknolojilerinin, bireyin hak ve özgürlükleri açısından riskler barındırması, yapay zekanın kamusal faaliyetlerde ve özel sektör tarafından kullanılmasının idari yönü ağır basan bir otorite tarafından gözlemlenmesi gerekliliği, kamu hizmetinin sunulması ilkelerinden uyarılma ilkesi gereği idari teşkilatın yapay zeka kapsamında dönüşüm geçirmesi gerektiği, mevcut idari teşkilatın yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesi hususuna özgülenmemiş olması, öte yandan yapay zekanın kamusal faaliyetlerde ve özel sektör hizmetlerinde kullanılmasına ilişkin ilke ve standartların

¹²¹ Yayla, İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ, s.38 ve 53. Genel olarak yapay zekanın regülasyonunda zaman unsuruna ilişkin bir çalışma için bkz. Kadioğlu ve Güçlütürk, Yapay Zekâ ve Regülasyon, s.90-95.

belirlenmesi, olası hak ihllalleri karşısında hukuki koruma sağlanması gibi nedenler yapay zeka alanında ulusal kurum ihtiyacını ön plana çıkarmaktadır.

Yapay zeka teknolojilerinin düzenlenmesi ve denetimi hususunda sistematik bir yaklaşım benimsenerek, yetki ve görevlerinin kapsam ve sınırları açıkça belirlenmiş bir ulusal kurumun öngörülmesi gerekmektedir. Yapay zeka alanına kurulacak idari otoritenin, hizmet yerinden yönetim kuruluşu türlerinden olan düzenleyici ve denetleyici kurum modeli benimsenerek tasarlanması, yapay zeka alanındaki gelişmelerin takibi ve uluslararası alanda, ulusal yetkili bir muhatap belirlenmesi bakımından yerinde olacaktır.

Yapay zeka alanında görev ve yetkileri bulunan mevcut idari teşkilatın eleştiriye açık yönleri dikkate alındığında, yapay zekanın idari denetimi için farklı bir model geliştirilmesine ihtiyaç olduğunun altı çizilmelidir. Yapay zeka sistemlerinin kullanılarak geliştirilmesi ve hukuk sistemine dahil edilmesi gerekli ve önemlidir. Ancak bu sürecin iyi yönetilebilmesi için kurumsal alt yapısının da hazır olması elzemdir. Yapay zeka alanında görevli mevcut idari teşkilatın bu alanda yürüttüğü çalışmalar ufuk açıcı olmakla birlikte yapay zeka teknolojilerinin hukuki çerçevesinin düzenlenmesi ve denetlenmesi için gerekli olan ulusal kurum ihtiyacını karşılamadığı görülmektedir. Bu nedenle yapay zekanın idari denetiminin idare hukuku kuralları çerçevesinde, merkezi idareden ayrı bir yapılanmaya gidilerek, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali yönden özerk, bağımsızlık yönü ağır basan bir idari otorite tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Buradan hareketle yapay zekanın düzenlenmesi ve denetlenmesiyle faaliyetini yürütecek idari birimin, yapay zekanın temel hak ve özgürlükler ile yakından ilgili, hassas ve uzmanlık gerektiren bir alan olması nedeniyle düzenleyici ve denetleyici kurum şeklinde kurulması önerilmektedir.

Sonuç olarak hem mevcut kurumsal yapının eksiklikleri, hem de yapay zeka teknolojilerinin yapay zeka teknolojilerinin getirdiği riskler ve yaşanan yapay zeka teknolojilerinin kamusal faaliyetlerde ve özel sektör tarafından kullanılması nedeniyle bireyleri hukuki durumlarını etkileyecek olması yapay zekanın kullanımına ilişkin ilke ve standartları belirleyerek, olası hak ihllallerine yönelik idari başvuru mekanizması imkanı sağlayan, uzmanlaşmış, diğer deyişle regülasyon faaliyeti yürütecek bir üst kuruluş fikrinin gündeme alınması oldukça yenilikçi bir bakış açısı olacaktır. Bu yönde atılacak bir adım, Türk idari teşkilatını dijital çağın gelişmeleri ile daha uyumlu hale getirirken, teknoloji karşısında bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması için gereken denetim mekanizmasının kurulmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ağar, Serkan. “Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 65(2006): s. 277-310. <https://tbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-65-250>
- Almila Tanrıverdi, Ayşe. “Yapay Zekanın Kamu Hizmetininin Sunumuna Etkileri”, *Adalet Dergisi*, 66/1(2021): s.293-314. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adaletdergisi/issue/62377/940391>
- Apaydın, Bahadır. “İdarenin Kolluk Faaliyetlerinde Yapay Zekanın Kullanılması: Yapay Zekalı Kameralar Üzerinden Bir Değerlendirme” (İdare Hukuku ve İdari Yargı Uluslararası Sempozyumu’nda Sunulan Sözlü Bildiri, ISALAJ, 2024)
- Avaner, Tekin ve Merve Çelik. “Türkiye’de Dijital Dönüşüm Ofisi ve Yapay Zekâ Yönetimi: Büyük Veri ve Yapay Zekâ Daire Başkanlığı’nın Geleceği Üzerine”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 6/2(2021): s. 1-18. <https://doi.org/10.52539/mad.1050640>
- Avaner, Tekin ve Recep Fedâ. “Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E- Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine”, *Amme İdaresi Dergisi*, 52/2(2019): s. 149-172. <https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr/hbv/252717393>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. *Türkiye’de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık, Araştırma Raporu*, 2022. <https://www.btk.gov.tr>.
- Bilgin, Hikmet. “Yapay Zekânı Mahkeme Kararlarında Kullanımına Uluslararası Bir Bakış ve Robot Hakimler Hakkındaki Düşünceler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13/2(2022): s. 405-419. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.1152196>
- Bozkurt Yüksel, Ebru Armağan. “Avrupa Komisyonu’nun Yapay Zekâ Tüzük Teklifi’ne Genel Bir Bakış”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 51(2022): s.19-46. <https://doi.org/10.54049/taad.1139330>
- Cin, Emine. “İdare Hukukunda Karine ve Varsayım”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Tezi, 2016. <https://tez.yok.gov.tr>.
- Cin, Emine. “İdarenin Örgütlenmesinde İhtisaslaşma Prensibi”, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2023.
- Coşkun, Bayram ve Çiğdem Pank Yıldırım. “Kamu Yönetimi Açısından Dijital Zekanın İyi Yönetime Etkisi”, *Ombudsman Akademik Dergisi*, Özel Sayı 1(2018): s. 141-162. <https://doi.org/10.32002/ombudsmanakademik.477495>
- Council of Europe, Artificial Intelligence, Glossary, <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/glossary>
- Çal, Sedat. “Bağımsız İdari Otorite olarak Enerji Piyasası Kurulu”, *Ankara Barosu Dergisi*, 3(2001), s. 93-113.
- Çelik, Şükrü Çağrı. “Türkiye’de Dijital Devlet Dönüşümünün Kurumsal Yapısı: Quo Vadis? (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Örneği)”, *Dijital Devlet* (Ed. Kemal Çelebi, Birol Kovancılar, Gazi Kitabevi, Ankara, 2021).
- Doğan, Erdem. “Dijital Çağda Yeni Bir Hukuki Kişilik Arayışı: Yapay Zekâ”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 158(2022): s.213-256. <https://tbdergisi.barobirlik.org.tr/m2022-158-2026>
- Duran, Lütfü. “Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler”, *Amme İdaresi Dergisi*, 30/1(1997): s. 3-10. <https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr/hbv/130715734>
- Dutton, Tim. Medium, “An Overview AI Strategies”, Son güncelleme 13.07.2018. <https://medium.com/@tim.a.dutton/an-overview-of-national-ai-strategies-2a70ec6edfd>
- Dülger, Murat Volkan. “Yapay Zekalı Varlıkların Hukuk Dünyasına Yansımaları: Bu Varlıkların Hukuki Statüleri Nasıl Belirlenmeli?”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 13/142(2018): s. 82-87. <https://www.jurix.com.tr/article/12794?u=0&c=0>

- Erdoğan, Gökhan. "Yapay Zekâ ve Hukukuna Genel Bir Bakış", *Adalet Dergisi*, 66(2021): s.117-192. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adaletdergisi/issue/62377/940007>
- Ersoy, Çağlar. *Robotlar, Yapay Zeka ve Hukuk*, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- European Commission. "Regulation of The European Parliament And Of The Council Laying Down Harmonised Rules On Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) And Amending Certain Union Legislative Acts", 2021, <https://eur-lex.europa.eu>.
- European Commission. "White Paper on Artificial Intelligence A European Approach to Excellence and Trust", 2020. <https://ec.europa.eu>.
- European Council Committee on Artificial Intelligence. "Revised Zero Draft [Framework] Convention On Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy And The Rule Of Law", 2023, <https://rm.coe.int/>.
- European Union, "Artificial Intelligence Act(Regulation (EU) 2024/1689 of The European Parliament And of The Council)", 2024. <https://eur-lex.europa.eu/>
- European Parliament News. "Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law", 13 Mart 2024, <https://www.europarl.europa.eu>.
- Gezici, Hikmet Salahaddin. "Kamu Yönetiminde Yapay Zekâ: Avrupa Birliği", *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 6/2(2023): s.114,115. <https://www.akademikbirikimdergisi.com>.
- GOV UK, News, "AI Council", <https://www.gov.uk/government/groups/ai-council>
- Gözler, Kemal. "5018 ve 6085 Sayılı Kanunlarda Bazı İdare Hukuku Terimlerinin Yanlış Kullanımı Üzerine", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 60/4(2011): s.837-920. https://doi.org/10.1501/Huk-fak_0000001645
- Günel, Hazal. *Hukuki Açından Yapay Zekâ*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- Halaweh, Mohanad. "Viewpoint: Artificial Intelligence Government (GOV 3.0): The UAE Leading Model", *Journal of Artificial Intelligence Research*, 62 (2018): s. 269-272 <https://jair.org>.
- Hankins, Emma, Pablo Nettel Fuentes, Martinescu Livia, Grau Gonzalo ve Rahim Sulamaan. "Government AI Readiness Index 2023", *Oxford Insight*, 2023. <https://oxfordinsights.com/ai-readiness/ai-readiness-index/>
- İnsan Hakları Akademisi. *Yapay Zekâ ve İnsan Hakları Açık Dersi*, <https://www.insanhaklariakademisi.org>.
- İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zeka Çalışma Grubu ve İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, "Hukukun Üstünlüğü ve Demokrasi Kapsamında Yapay Zeka Sistemlerinin Risk ve Faydaları", İnfografik, 2022. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. "Geçmişten Günümüze AB Yapay Zeka Düzenlemesi Teklifi, İnfografik", 2024, <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. "Yapay Zekaya İlişkin Uyumlaştırılmış Kurallara (Yapay Zekâ Düzenlemesi) ve Birliğin Belirli Yasal Düzenlemelerinin Değiştirilmesine Yönelik Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Tüzüğü Teklifi" (Çeviri), 2021, <https://www.istanbulbarosu.org.tr>
- İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışmaları Grubu. *Yıllık Rapor: Kamuda Yapay Zekâ*, 2023. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu. "Yapay Zekâ, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü İlk Taslak [Çerçeve/Sözleşmesi]" (Çeviri), 2023, <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- Kadioğlu, Yasin Murat ve Osman Gazi Güçlütürk. "Yapay Zekâ ve Regülasyon", *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk II* (Ed. Osman Gazi Güçlütürk, E. Eylem Aksoy Retornaz), İstanbul, On iki Levha Yayıncılık, 2021.

- Kağıtçıoğlu, Mutlu. “Yapay Zeka ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme)” *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/1(2021): s.118-168. <https://doi.org/10.32957/hacettepehdf.874993>
- Kaplan, Onur. “Yapay Zekâ Kavramına İdare Hukuku Açısından Bir Yaklaşım”, Uluslararası Sosyal Bilimlerde Kritik Tartışmalar Kongresi’nde Sunulan Bildiri, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir, 2020.
- Karacan, Pınar ve Doğa Irgaz. “Yapay Zeka Kullanımı İçin Hukuksal Çerçeve İhtiyacı”, *Lexpera Blog*, 2023, <https://blog.lexpera.com.tr>.
- Kavut, Sevgi. “Toplumların Dijital Dönüşüm Aracı olarak Yapay Zekâ Çalışmaları: Türkiye’nin ve Türk Devletleri Teşkilatının Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Bir Analiz”, *Erciyes İletişim Dergisi*, 11/1(2024): s. 325-344. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1346576>
- Kılıçarslan Kara, Seda. “Yapay Zekanın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 2(2019): s.363-389. <https://doi.org/10.33432/ybuhukuk.599224>
- Kızrak, Ayyüce. “Hukuk ve Teknoloji İlişkisi”, İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları Çalıştay Raporu: Yapay Zekâ Çağında Hukuk, 2019: s.18-21. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- Koç Baykara, Firdevs. “Türk Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm Ofisi’nin Fonksiyonu”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28/1(2024): s.101-112. <https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1036446>
- McCarthy, John, Marvin L. Minsky, Nathaniel Rochester ve Claude E. Shannon. “A Proposal for the Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence, August 31, 1955”, *AI Magazine*, 27/4(2006), s.12-14. <https://doi.org/10.1609/aimag.v27i4.1904>.
- Merve, Oğuzhan. “Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm: E-Devletten Dijital Dönüşüm Ofisine”, *Dijitalleşme ve Dijital Dönüşüm Üzerine Güncel Araştırmalar* (Ed. Cüneyt Dumrul, Zerrin Kılıçarslan, Yasemin Dumrul), Ekin Yayınları, Bursa, 2023.
- Ocak, Kasım. “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İdari Vesayet Yetkisi Düzenlenmesinin Bir Örneği Olarak Cumhurbaşkanlığı Ofisleri”, *Anayasa Yargısı Dergisi*, 36/1(2019): s.163.193. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/anayasayargisi/issue/48602/615575>
- Orak, Cem Çağatay. “Kamu Kurumları ve Uzmanlık İlkesi (Kuram ve Uygulamaya İlişkin Gözlemler)”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16/4(2012): s. 291-328. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/48111/608439>
- Önder, Murat ve Hilal Saygılı. “Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları”, *Türk İdare Dergisi*, 487(2018): s.629-670. <http://www.tid.gov.tr>.
- Özçelik, Barış. “Yapay Zekanın Veri Koruma, Sorumluluk ve Fikri Mülkiyet Açısından Ortaya Çıkdığı Hukuki Gereksinimler”, *Adalet Dergisi*, 66/1(2021): s. 87-116. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adaletdergisi/issue/62377/939987>
- Özgen, İhsan Batuhan. “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Tarafından Yapay Zekaya İlişkin Karar”, *Yapay Zeka Çağında Hukuk*, İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubu, Nisan 2024, s.10-13. <https://www.istanbulbarosu.org.tr>.
- Ramaswamy, Satya. “How Companies Are Already Using AI”, *Harvard Business Review*, 2017, s. 2-4. <https://hbr.org/2017/04/how-companies-are-already-using-ai>
- Rüzgar, Merve Tuba. “Restructuring in Public Sector: From Electronic Government to Smart Government in Türkiye”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26/3(2024): s.1147-1171. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.1433993>
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. “2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi”, Eylül 2019. <https://www.sanayi.gov.tr>
- Seyhan, Serkan. “Yapay Zeka Teknolojileri Kapsamında İdarenin Sorumluluğu”, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2023.

- Seyhan, Serkan. "Yapay Zekanın Hukuki Statüsünün Belirlenmesine Yönelik Bir İnceleme", *Fasikül Dergisi*, Aralık 133(2020): s.6-22. <https://www.jurix.com.tr/article/32505?u=0&c=0>
- Staff, Writer. "The World's first Minister for Artificial Intelligence Was Just Appointed in the UAE", *Startup Science*, 2017, <https://thestartupscene.me/>.
- Tamer, Yasin ve Halil Barış Övgün. "Yapay Zekâ Bağlamında Dijital Dönüşüm Ofisi", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 75/2(2020), s 775-803. <https://doi.org/10.33630/ausbf.691119>
- The Future of Artificial Intelligence (AI) in Government, <https://www.intel.com>.
- The Guardian, "Ukraine unveils AI-generated foreign ministry spokesperson", 2024. <https://www.theguardian.com>.
- Turan, Tülay, Nazan Kemaloğlu ve Ecir Uğur Küçükşille. "Hukuk'ta Yapay Zekâ: Çalışmalar ve Gelecek Öngörüler", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11/2(2020): s.247-253. <https://doi.org/10.29048/makufebd.748843>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. "Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025", 2018, <https://www.resmigazete.gov.tr>.
- Türkoğlu Üstün, Kamile "Açık Devlet Verileri ve Bilgi Edinme Hakkıyla İlişkisi", *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13/1(2023), s.301-338. <https://doi.org/10.54704/akdhfd.1282696>
- UN News, "General Assembly adopts landmark resolution on artificial intelligence", 21 Mart 2024, <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147831>
- United Nations General Assembly, Resolutions of the 78th Session, *A/78/L.49*, 2024. <https://undocs.org>.
- Yapay Zeka Kanun Teklifi, Esas Numarası 2/2234, 24.06.2024, Türkiye Büyük Millet Meclisi, <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/e21539a0-888a-4500-81be-01904a918c53>
- Yayla, Ahmet. *İdare Hukuku Bakımından Yapay Zekâ*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yılmaz, İlay, Can Sözer ve Ecem Elver. "Yapay Zekâ ile İlgili Güncel Düzenlemeler: Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Alınan Aksiyonlar Işığında Bir Değerlendirme", *Adalet Dergisi*, 66/1(2021): s.445-469. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adaletdergisi/issue/62377/940429>
- Yılmaz, Oğuz Gökhan. "Yargı Uygulamasında Yapay Zekâ Kullanımı-Yapay Zekâ Hâkim Cübbesini Giyebilecek mi?", *Adalet Dergisi*, 66(2021): s.379-415. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adaletdergisi/issue/62377/940417>

EXTENDED SUMMARY

THE REQUIREMENT FOR A REGULATORY AND SUPERVISORY INSTITUTION IN THE TURKISH ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE FIELD OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Elif Baydemir, RA

Ankara Hacı Bayram Veli University, elif.baydemir@hbv.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-0408-7580>

Artificial intelligence (AI) is bringing more changes across various legal fields, with particularly significant implications for administrative law. This study aims to explore the effects of AI advancements on administrative organizations, highlighting the necessity for a national competent authority responsible for the administrative oversight of AI. Furthermore, this research proposes a structural model for the establishment of such an authority, thereby contributing to the literature surrounding AI regulation and governance.

The current literature reveals a notable gap in studies that directly examine the implications of AI on administrative organizations. This situation underscores the significance of the this study in contributing to the academic field. Most existing analyses have primarily addressed the relationship between artificial intelligence and administrative law from the perspective of administrative transactions. However, it is essential to consider not only the functional aspects of administration but also its organic dimensions in relation to AI.

The integration of AI into administrative processes necessitates a reevaluation of traditional administrative structures and practices. This study seeks to deepen the understanding of AI's impact on administrative organizations by giving examples both theoretical and practical dimensions. By proposing a model for effective administrative supervision, this research aims to fill the existing void in the literature and provide a foundation for future inquiries into this critical area.

This study employs a mixed-method approach, combining qualitative and quantitative analyses of legal texts and official publications. The methodology includes a comprehensive review of relevant literature, and comparative analyses to elucidate the multifaceted effects of AI on administrative organizations.

The findings of the study indicate that AI developments have significant and varied impacts on administrative organizations. These impacts manifest in several ways, including the establishment of new administrative units, such as dedicated ministries for AI in certain countries. For instance, nations like UAE and İspanya or

international organizations like UN have recognized the need for specialized governmental bodies to address the complexities introduced by AI technologies.

Moreover, supranational organizations, including the European Union, have actively encouraged member states to create national competent authorities in response to the rapid advancements in AI. These authorities are envisioned as regulatory bodies equipped to oversee the deployment and governance of AI technologies within their respective jurisdictions. The study also critically evaluates the Turkish National AI Strategy document, which serves as a roadmap for understanding the implications of AI developments in Turkey. This document provides vision into the anticipated effects of AI on administrative organizations. However in this document is been lack of future plan in regarding authority which has a competency for administrative supervision.

The analysis culminates in the conclusion that a national authority is essential for the administrative supervision of AI in Turkey. The necessity for such an authority can be explain by several factors: the specialized required in the AI and administrative supervision , the increasing prevalence of AI applications in both public and private sectors, and the imperative for transparency and predictability in administrative activities.

The establishment of a national authority would serve multiple purposes, including the regulation of AI technologies, the promotion of ethical standards, and the facilitation of public trust in AI systems. This authority should be designed as a regulatory and supervisory institution, equipped to set standarts and supervision the human rights violations posed by AI. It is suggested that in this study the authority operates with foresight, anticipating future developments in AI and adapting the legal regulations accordingly.

In light of these findings, it is recommended that policymakers in Turkey take proactive steps to address the regulatory gap in the AI field. This includes revising existing administrative structures to accommodate the challenges posed by AI technologies and ensuring that a national authority is empowered to fulfill its mandate effectively.